KELEIVIS
Prenumerata:
Amerikoje ir užsieniuose
metams $5.00
Pusei metų 2.50
KELEIVIS
636 Broadway, So. Boston 27, Mass.

KELEIVIS

THE TRAVELER ——— LITHUANIAN WEEKLY

KELEIVIS
Lithuanian Weekly
Published in So. Boston, Mass.
Since February 9, 1905
Address:
KELEIVIS
636 Broadway, So. Boston 27, Mass.

NO. 33 SOUTH BOSTON, MASS., RUGPIŪČIO (AUGUST) 15, 1962 57-TIEJI METAI

"Keleivio" Telefonas AN 8-3071 Second-class postage paid at Boston, Massachusetts Atskiro Numerio Kaina 12 Centų

Sovietijos Du Kosmonautai Skraido Aplink Žemę

Vienas Kosmonautas Paleistas Šeštadienį, Kitas Sekmadienį; Jie Skrenda Netoli Viens Kito; Kosmonautai Gali Išbūti Aukštybėse Kelias Dienas; Visos Žinios Apie Rusų Kosmonautų Žygius Gaunamos Tik Iš Rusų.

Šeštadienį anksti rytą rusai paleido į aukštį vieną kapsulę, Vostok III, su kosmonautu, kuris skraido aplink žemę aukštyje nuo 110 iki 150 mylių. Sekmadienį anksti rytą rusai paleido į aukštį kitą kapsulę, Vostok IV, su kosmonautu, kuris skraido aplink žemę aukštyje nuo 112 iki 157 mylių. Pirmas kosmonautas majoras Andrian G. Nikolajev, apskrenda aplink žemę per 88 minutes su sekundėmis, panašiai ir antrasis kosmonautas pulkininkas Pavel Popovič irgi apskrenda aplink žemę per 88 su puse minutės.

Rusų kosmonautas Nikolajev jau sumušė Titovo rekordą. Rusų kosmonautas Titov apskrido aplink žemę 25 kartus. Nikolajevas jau daugiau kartų apskrido ir yra toliausiai skridęs kosmonautas.

Rusų kosmonautai beveik "susitiko" aukštybėse. Pagal kai kuriuos pranešimus jie esą tik apie 75 mylias vienas nuo kito ir gali vienas kitą matyti ir susisiekia per radiją. Matyti, rusų kosmonautai daro bandymus prisiartinti viens prie kito, jeigu jie ilgesnį laiką skraidys aplink žemę.

Pranešimai iš Maskvos sako, kad abu kosmonautai jaučiasi gerai, normaliai miega ir valgo. Kosmonautas Titovas kažkur sakė, kad kiti rusų kasmonautai turės maisto ir kitų reikmenų dešimties dienų kelionei. Kiek jie išbus erdvėje rusai nesako.

Paleidimas į erdvę dviejų vienas po kito kosmonautų yra didelis rusų mokslininkų atsiekimas, o sovietų propaganda labai sumaniai tą įvykį išgarsino ir iš anksto buvo pasiruošus tą įvykį išnaudoti rusų propagandos tikslui.

Pačioj Rusijoj, bent taip praneša iš Maskvos, žmonės labai susidomėję kosmonautų laimėjimais ir per televiziją seka jų žygius. Kalbėdamas su Chruščiovu pulk. Popovič sakė, kad "mes viską padarysime rusišku būdu—stipriai ir gerai." Rusų pasididžiavimas kosmonautų laimėjimais gal palengvins jiems užmiršti kai kuriuos jų mažesnius laimėjimus, kaip, pavyzdžiui, atsilikimą žemės ūkyje ir panašius dalykus. Užsieniuose propagandos laimėjimas yra nemažas.

Ispanijos diktatorius gen. F. Franko žada atleisti cenzūros pavadžius ir duoti ispanams truputį daugiau spaudos laisvės. Dabar visa spauda Ispanijoj yra fašistinės partijos cenzorių griežtoje priežiūroje.

Indonezija Derisi Ir Siunčia Karius

Indonezija jau beveik susitarė su Olandija dėl Naujosios Gvinėjos likimo, bet nežiūrint susitarimo Indonezijos vyriausybė ir pereitą savaitę pasiuntė į Naujosios Gvinėjos salą kelis šimtus kareivių. Olandija prieš tai protestuoja, bet Indonezija, matyti, yra nusistačiusi kariauti ir derėtis, kad galėtų paskui girtis, jog laimėjo jos ginklai, o ne Amerikos spaudimas į olandus trauktis iš N. Gvinėjos.

Derybos šiuo tarpu yra pertrauktos. Jos tuoj turi vėl prasidėti ir greit turėtų būti užbaigtos. Bet Indonezijos karių siuntimas į ginčijamą teritoriją gali derybas nutęsti.

Senatas Balsuos Dėl "Filibusterio"

Keletas liberališkų senatorių pereitos savaitės gale vėl pradėjo "filibusteriauti" (sakyti ilgiausias kalbas) prieš vyriausybės siūlomą įstatymą apie satelitų erdvėje naudojimą susisiekimo tikslams su pagalba privačių bendrovių. Senatoriai sako, kad atidavimas valstybės pinigais padarytų išradimų privačioms bendrovėms yra neleistinas dalykas, tai yra dovanos, už kurias valstybė negauna nieko.

Senato vadai šį antradienį duos Senato visumai išspręsti klausimą dėl nebaigiamų kalbų uždarymo. Už kalbų užbaigimą turi pasisakyti daugiau kaip pusė visų senatorių.

NEPAVYKO PABĖGTI

Policininkas teikia pagalbą Dykes A. Simmons, kurio kojąjis peršovė 3 kulkomis, kai Dykes mėgino pabėgti iš Monterrey (Meksikoj) kalėjimo. Simmons nuteistas mirti už 3 žmogžudystes.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS SUVAŽIAVIMAS CHICAGOJE

ALT S'JVAŽIAVIMAS 1962 M. LIEPOS 28–29 D. D. CHICAGOJE, SHERMAN HOUSE

ALT Valdyba ir ideologinių grupių bei Susivienijimų vadovai pasitarimo metu svarstant ALT Statuto pakeitimus. Stėdi (iš kairės į dešinę): prel. J. Bolt-Baltusevičius, L. Šimutis, Dr. P. Grigaitis, S. Gegužis, M. Vaidyla, Dr. K. Drangelis, inž. J. Jurkūnas, prof. A. Aleksis. Stovi (ta pat tvarka): A. Rudis, inž. E. Bartkus, Dr. A. Montvydas, adv. St. Barzdukas, jr., J. Talalas, V. Kvetkas, P. Dargis, Dr. V. Šimaitis ir T. Blinstrubas.

Charles E. Bohlen Ambasadoj Paryžiuj

Prezidentas Kennedy paskyrė diplomatą Charles E. Bohlen, žinomą specialistą rusų klausimais, ambasadorium Paryžiuje į vietą pasitraukusio ambasadoriaus gen. J. A. Gavin. Buvęs ambasadorius Maskvoje L. E. Thompson, grįžęs iš Maskvos, užims ambasadoriaus Bohlen vietą valstybės departamente, kaip patarėjas rusų klausimais.

Amerikos ambasadorius Paryžiuje gen. Gavin pasitraukė svarbiausia dėl to, kad iš ambasadoriaus algos Paryžiuje negalima tinkamai atstovauti Amerikai, reprezentacijos išlaidos Paryžiaus ambasadoje yra tiek didelės, kad alga jų nepadengia.

Lenkų Kardinolas Kaltina Valdžią

Lenkijos kardinolas Stefan Wyszinsky įsakė visose Varšuvos diocezijos bažnyčiose perskaityti protesto laišką prieš uždarymą trijų vienuolynų ir vienuolių išlaikomų vaikų prieglaudų. Kardinolas sako, kad vyriausybė sulaužė šalies konstituciją, kuri garantuoja visiems sąžinės laisvę, ir sulaužė susitarimą tarp bažnyčios ir vyriausybės.

Kardinolas dar sako, kad po karo, kai našlaičių buvo daug ir nebuvo kur jų dėti, vienuolynai daug vaikų priglaudė, o dabar valdžia atima vienuoliams jų pragyvenimo šaltinį ir vienuolynus uždarinėja.

SOVIETŲ BLOKO ŽEMĖS ŪKIS ŠLUBUOJA

Iš visų sovietinio bloko kraštų pranešama apie didesnius ar mažesnius žemės ūkio šlubavimus. Išimtis yra tik Lenkija, kur dėl blogo oro derlius buvo irgi nekoks, bet visgi didelių trūkumų nėra. Visur kitur, nuo Kinijos iki Bulgarijos, žemės ūkio negalavimai sunkiai atsiliepia į gyventojų maitinimąsi.

Dr. Sobolevičius Vis Dar Anglijoje

Anglija nutarė deportuoti vilkaviškietį Maskvos šnipą dr. Soblen Sobolevičių, bet kas jį atgabens į New Yorką, dar nėra paaiškėję. Izraelio lėktuvų bendrovė, kuri turėtų atgabenti dr. Soblen į Ameriką, atsisako tai padaryti pagal Izraelio vyriausybės įsakymą. Tuo tarpu dr. Soblen per savo advokatus vėl apeliuoja prieš Anglijos vyriausybės nutarimą jį deportuoti į Ameriką, ir dėl to deportavimo vykdymas kuriam laikui atidėtas, kol teismas pasisakys.

Dr. Soblen yra pasiryžęs nesėsti į Amerikos kalėjimą. Amerikos vyriausybė deda pastangas jį pasodinti į kalėjimą už karo meto šnipinėjimą rusų naudai, kaip teismas yra nutaręs. Izraelis dabar irgi padeda šnipui išsisukti nuo teismo jam paskirtos bausmės.

ERDVĖS KARALAITĖ

Marian Gross išrinkta "Erdvės karalaite." Aktorė Connie Hames jai uždeda savotišką karūną.

Albany, Ga., Kova Dar Nesibaigia

Albany, Ga., mieste negrų kova dėl segregacijos viešose vietose pašalinimo tęsiasi toliau. Miesto valdžia uždarė visus parkus mieste, kad negrai negalėtų įžengti į baltiesiems skirtus sodus ir kitas vietas, bet negrai yra nusistatę kovoti už savo lygias teises, kol miesto vadovybė sutiks segregaciją panaikinti.

Miesto vadovai skundžiasi, kad "pašaliečiai" iš kitų miestų atvyksta drumsti miesto ramybę. Tų "pašaliečių" tarpe buvo ir kun. Luther King, žinomas negrų vadas, kuris buvo įmestas į kalėjimą. Yra ir daugiau "pašaliečių" negrų tarpe, nes negrai iš įvairių miestų daro bandymą panaikinti segregaciją Albany, Ga., mieste. Kova užsitęs.

NEDUODA KARALIUI DAKTARO LAIPSNIO

Tarp Australijos ir Thailando kilo nekasdieninis nesusipratimas. Thailando karalius rengiasi aplankyti Australiją, ir ta proga pats karalius ar jo palydovai sumanė, kad būtų gera padaryti karalių "daktaru", Sydney universiteto garbės daktaru.

Bet universitetas atsisakė suteikti karaliui Phoumiphol garbės daktaro laipsnį, nes, esą, karalius nėra užtenkamai pasiruošęs tokiam titului... Dėl to Thailande kai kurie žmonės pasipiktino.

Eisenhowerio nuomonė

Buvęs prezidentas D. D. Eisenhower mano, kad Amerikai nėra prasmės per daug pinigų leisti varžytynėse su rusais dėl kelionės į mėnulį. Jis sako, geriau pasitenkinti būti pirmiems su gerais butais, puikiomis mokyklomis, o varžytynėse dėl mėnulio nepersikaštyti. Taip gen. Eisenhoweris sakė dar prieš paskutinį rusų pasirodymą erdvėje. Savo pažiūras buv. prezidentas pareiškė magazine "S. E. Post." skiltyse

Berlyno Sienos Metinės Visų Įvairiai Paminėtos

Prieš Metus Laiko Komunistai Miestą Pradėjo Pertverti Mūro Siena; Dabar Siena Aklai Skiria Miestą į Dvi Dalis; Komunistai Metines Minėjo Sutraukta Kariuomene; Vakarai Gal Bandys Suderinti Politiką.

Rugpiūčio 13 d. rytinės Vokietijos komunistai su Maskvos laiminimu pradėjo statyti per Berlyno miestą aukštą mūro sieną, kuri dabar aklai skiria vieną miesto dalį nuo kitos. Kartu su sienos statymu komunistai pertraukė susisiekimą geležinkeliu ir požeminiais traukiniais tarp dviejų miesto dalių, ir tokiu būdu kelias iš rytinės Vokietijos žmonėms bėgti į vakarinę Vokietiją užsidarė. Vienas kitas žmogus iš rytinės Vokietijos vis dar pabėga, bet masiris bėgimas, kaip jis vyko per eilę metų, nutrūko.

Sienos pastatymas per miestą buvo kartu komunistų laimėjimas ir jų gėda. Laimėjo jie sienos uždarymą, bet užtat visam pasauliui parodė, kad komunistų tvarka negali išlaikyti varžytynių su laisvaisiais. Vakarais dėl žmonių simpatijų.

Sienos metinių proga rytinės Vokietijos komunistų režimas sutraukė prie Berlyno ir pačiame rytiniame Berlyne daug savo kariuomenės, matyti, laukdami visokių neramumų prie tos visų berlyniečių nekenčiamos sienos. Vakariniame Berlyne sienos metinės buvo paminėtos įvairiomis kalbomis, demonstracijomis ir net bažnyčiose, ir visur buvo reikalaujama sieną pašalinti.

Vokietijos vyriausybė žada siūlyti Vakarų valstybėms aptarti Berlyno klausimą, kad nors dabar galima būtų sudaryti Vakarų bendras frontas Berlyno klausimu. Vokiečiai norėtų tokius ministerių pasitarimus daryti dar iki rugsėjo 18 d., kada New Yorke susirinks posėdžių Jungtinių Tautų organizacija. Bet dar nėra tikrumo, kad tokia konferencija įvyks ir kad bus sutarta bendra politika dėl Berlyno.

Berlyno drumstą iškėlė Maskva, ji ir palaiko tą klausimą "gyvą" ir vis karts nuo karto ta klausimą pašildo, kad Vakarai kartais nepagalvotų kelti kokius nors jų sugalvotus reikalavimus. Berlynas, kaip ir atominių ginklų bandymų uždraudimas, dabar yra du "užsikirtę klausimai" tarp Rytų ir Vakarų.

Ceilono Valdovė Turi Nemalonumų

Ceilonas yra vienintelė valstybė, kurios ministerių pirmininku yra moteris p. Bandaranaike. Ji jau valdo du metus, bet dabar opozicija prieš jos vyriausybę pradeda didėti. Priežastis ta, kad vyriausybė turėjo pakelti kai kuriuos mokesčius ir įvesti naujus mokesčius valstybės išlaidoms dengti, o prieš tai ir pradeda opozicija garsiau skelbtis.

Prie valdžios moteris priėjo, žadėdama vykinti savo nužudyto vyro politiką, ir visokiais kitokiais pažadais, bet pažadų vykdymas nelabai sekasi, o todėl gali atsitikti, kad reikės skelbti rinkimus ir patikrinti žmonių nuotaikas.

Argentinos Kariai Pasirengę Kautis

Argentinoje pereitos savaitės gale armijos vadai pasidalijo į dvi dalis ir sukėlė į kojas kariuomenės dalinius savitarpinėms kautynėms. Prie kautynių dar nepriėjo, bet generolai išvedė kariuomenės dalinius ir įsakė jiems pasiruošti muštis. Dalis generolų remia dabartinį laikiną prezidentą Guido, o kita dalis generolų yra jam priešinga ir norėtų jį nuversti.

Argentinos kariuomenės vadai neturi ką veikti. Kai jiems nėra su kuo visiems peštis, jie pasidalija į dvi grupes ir pešasi savo tarpe.

Dabar Kuznecovas

Sovietų nusiginklavimo konferencijos delegacijai dabar vadovaus Kuznecovas vietoj buvusio Zorino.

NEPAPRASTI AKINIAI

Bell Helicopter bendrovė išrado nepaprastus akinius. Juos dėvėdamas žmogus jaučiasi lyg turėtų dvi poras akių. Todėl ir šitas lakūnas vienu metu gali matyti visus vairavimo instrumentus ir kas dedasi horizonte.

ALŽERIJOJ VIENYBĖ

Alžerijos politiniai vadai ir kariški viršininkai šiuo tarpu sutarė vieningai dirbti, kad kraštas pradėtų tvarkytis po karo ir suiručių. Kol kas kariški vadai pritaria politiniams vadams, bet daug kas spėja, kad karo vadai laukia progos paimti visą krašto valdymą į savo rankas, ypač, jei politiniams vadams nepasiseks aptvarkyti krašto ūkio.

Pasidarėm visi vagys

Pas mus aria penkiavagis,
Pasidarėm visi vagys!
O kaip mes mokyti, o kaip mes mokyti. . .
(Iš Lietuvos kaimiečių dainos)

"Pasidarėm visi vagys"—taip su skausmu širdyje apibūdina gyvenimą komunistų valdomoj Lietuvoje iš tenką tik dabar atvykusi Marijona Palionytė-Tamošiūnienė, 72 metų amžiaus, gimusi Iezno valsčiuje.

Marijona 1914 metais atvyko į Ameriką, gyveno Connecticut valstijoj, čia 1916 m. ištekėjo už Tamošiūno ir po pirmojo pasaulinio karo, 1922 metais, su vyru ir sūnumi grįžo į Lietuvą ir gyveno Rasiūnų kaime, Deltuvos valsčiuje, netoli Ukmergės. Sūnus 1935 metais, kaip Amerikoje gimęs ir todėl Amerikos pilietis, grįžo į Ameriką, o tėvai pasiliko savo 6 hektarų ūkelyje ir jame gyveno, kol komunistai privertė juos viską atiduoti kolchozui. Tą kolchozą vėliau prijungė prie Leonpolio sovchozo (buvusio dr. M. Devenio dvaro). Sovchoze Tamošiūnai dirbo, kol galėjo. Paskutiniu metu M. Tamošiūnienė, vyrui mirus, ir nebegalėdama dirbti laukuose, gyveno iš darželio ir karvutės, kurios pieną parduodavo pieninei, gaudama už litra (kvortą) po 14 kapeikų.

Jos atvažiavimu į Ameriką rūpinosi sūnus Antanas dar 1958 metais, bet tik po keturių metų jam pasisekė išrūpinti motinai vizą atvykti į Ameriką. Sūnus Antanas gyvena Arlingtone, Mass. Ėmė ištisus keturius metus su viršum, kol motina gavo leidimą atvažiuoti pas sūnų, nors ji buvo nedarbinga ir todėl sovietų valdžiai mažai naudinga. Toks nesvetiškas tęsimas vienas jau rodo, kaip komunistai "rūpinasi" žmogumi. Jos kaimynai, sovchozo kumiečiai apie Tamošiūnienės kelionę į Ameriką sakydavo, kad "boba ieško nepadėjusi," nes jie visi skaitė jos svajonę ištrūkti iš bolševikų valdomo krašto tiktai svajone.

Praeitą šeštadienį Marijona su savo sūnumi buvo atvykusi į "Keleivio" įstaigą, kame turėjome progos su ja trumpai pasikalbėti. Marijona, pagal savo amžių, atrodo labai gerai, žvali, sveikos nuovokos ir vaizdžios kalbos moteris. Jos klausytis didelis malonumas, o pasakoja ji gyvai ir, nežiūrint išgyventų vargų ir žiaurumų, be kartėlio ir nusiskundimų.

M. Tamošiūnienės gyventas sovchozas (valstybinis dvaras) yra vienas geriausių. Aplamai, sako ji, sovchozuose kaimiečiams geriau gyventi, negu kolchozuose. Sovchozais valdžia daugiau rūpinasi, juose ir atlyginimai yra nustatyti ir už tam tikrą padirbtą darbą, gauni nustatytą alyginimą. Gi kolchozuose žemės dirbėjai gauna atlyginimą tiktai iš likučių, iš to kas lieka atidavus valdžiai visas prievoles, padarius atsargas sėkloms ir atpylus javus į visokius "fondus."

Ir vistiek jų geriausiame sovchoze uždarbiai yra labai mizerni. Štai melžėja, kuri turi **rankomis** pamelžti 16 karvių tris kartus per dieną, per ištisą mėnesį uždirba tik 50-60 rublių. O melžėjų darbas nėra tiktai karves melžti, bet jas ir prižiūrėti. Dirbantieji paprastus darbus, kaip Tamošiūnienė sako, "su šakėmis," uždirba per mėnesį nuo 20 iki 30 rublių. Tiktai.

Šiemet metai labai prasti, lietingi, vėlai pasėjo, todėl, sako, bus blogas derlius ir dar sunkesnis žmonių gyvenimas. Iš kolchozų-sovchozų daug žmonių bėgtų į miestus, bet negali. Žmonės yra **pririšti prie savo darbaviečių,** be leidimo mieste negalima gauti nei buto, nei darbo.

Nėra pyragų ir miestuose, nes ir ten visko trūksta ir viskas brangu. Net prie duonos, mėsos tenka eilėse ilgai stovėti ir negausi kiek reikia. O jei eisi pirkti į turgų, tai kainos tokios, kad negali įkąsti: lašinių kilogramas (2.2 svarų) 3 rubliai, sviesto—3 rubl. 30 kap., rugių centneris (110 svarų)—25 rubliai.

M. Tamošiūnienė pasakoja, kad jauni žmonės karo prievolės atlikti siunčiami į Sovietijos gilumą. Iš užsienio siunčiamos radijo programos labai trukdomos.

Mažai uždirbdami, brangiai už viską turėdami mokėti, žmonės visaip "kombinuoja" — vagia, kur tik ką gali, nes kitaip retas žmogus tegalėtų gyvas išlikti. Sako, ir bažnyčia pro pirštus žiūri į vagystes. Didelė parama žmonėms yra siuntiniai iš užsienių, bet, aišku, tokią paramą gauna tik dalis žmonių, kurie turi geraširdžių giminių Amerikoje ar kur kitur.

M. Tamošiūnienė geriausiai apibūdina Lietuvos kaimo, o gal ir ne tik kaimo gyvenimą, kaimiečių dainuojamos dainelės vienu posmu: "Pas mus aria penkiavagis, (suprask, penkių vagų traktoriu tempiamas plūgas), pasidarėm visi vagys. . . Griežtesnės "savikritikos" komunistinė tvarka negali susilaukti iš nieko.

Agitatoriai daug kalba apie Amerikos pasivijimą ir pralenkimą. Kartu tie patys agitatoriai apsisukę pasakoja, kad Amerikos darbo žmonės badauja, vargsta. . .

Prieš jai išvažiuojant buvęs mitingas, kuriame kalbėtojas karštai gyrėsi, kad Amerika bus pasivyta ir pralenkta. Vienas iš klausytojų visiškai sutiko su kalbėtoju ir pasakė: "Aišku, kad mes basi ir kiaurais klynais pavysim Ameriką." Už tokį "pritarimą" valdžios agitatoriui tas žmogus gavo 15 parų "kalabūzės."

Paklausta, kaip jai atrodo dabar Amerika, po 40 metų laiko, M. Tamošiūnienė sako, kad ji spėjusi pastebėti didelį pasikeitimą, ypač jai krito į akis automobilių gausybė, krautuvės pilnos visokių gėrybių. Sako, automobilių gausumu Maskva nė iš tolo negali lygintis su Bostonu.

Pagal Marijonos Tamošiūnienės manymą, tie žmonės, kurie gėrisi komunistine santvarka, per dvi savaites išsigydytų nuo tos ligos, jeigu jie bent porą savaičių pagyventų eilinių žmonių gyvenimą Lietuvoje.

AUKŠČIAUSIAS PASTATAS PASIPUOŠ

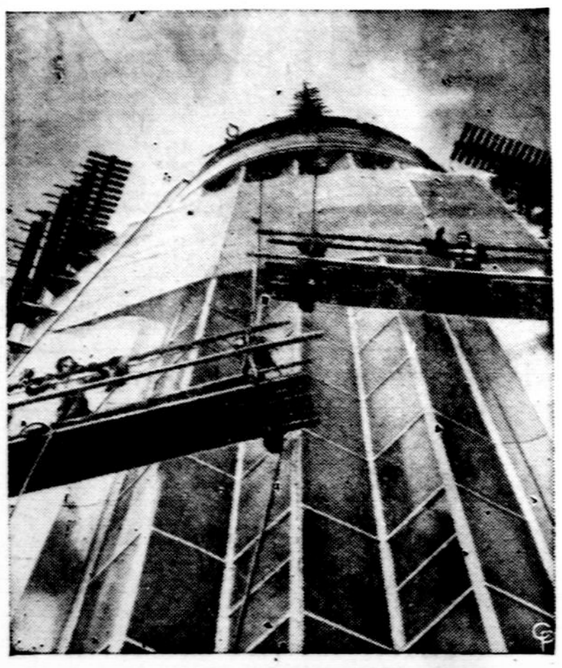

Aukščiausias pasaulyje pastatas—Empire State Namas New Yorke pirmą kartą kaip pastatytas 1932 metais iš lauko nudažomas. Čia matyti du dažytojai ties 102-uoju aukštu.

Juozas Stilsonas
1891 - 1962

A. JENKINS
(Tęsinys)

Europoje Juozas Stilsonas buvo neilgą laiką, bet turėjo progos pamatyti tą, ką jis labiausiai norėjo matyti ir patirti. Jis pirmiausiai nuvyko į Vokietiją ir ten pataikė kaip tik į "Kapp pučą," kai Kappo vadovaujama kariuomenė nuvertė Berlyno vyriausybę ir pasiskelbė tėvynę gelbėsianti. Į šitą karių išsišokimą Vokietijos darbininkai atsakė generaliniu streiku ir po poros dienų kariškas perversmas susmuko.

JUOZAS STILSONAS

J. Stilsonui tai buvo pirmoji pamoka, kad Vokietijoj ne komunistai vadovauja darbininkų masėms, bet socialdemokratai ir ju vedamos darbininku unijos. Komunistai Vokietijoje buvo gana stiprūs, bet jų itaka nebuvo lemiama prieš milijonines mases, kurios tada sekė socialdemokratus ir jokio išganymo iš komunistų nelaukė. Tai buvo gera pamoka iš Amerikos atvykusiam ir revoliucinėmis nuotaikomis gyvenančiam žmogui.

Panašią pamoka Juozas Stilsonas gavo ir Lietuvoje, kur turėjo progos pabūti savo tėviškėj ir gavo pats savo akimis įsitikinti, kad Lietuvos žmonės nelaukia "išlaisvinimo" iš rusu ar rusų pastatytų Angariečio ir Kapsuko. Į Lietuvą J. Stilsonas pateko mažlietuvio Viktoro Gailiaus pastangomis. V. Gailius tada dirbo Lietuvos pasiuntinybėj Berlyne ir iš kažin kur atsiradusiam lietuviui su labai abejotinais dokumentais davė progos nuvykti į Lietuvą. V. Gailius mirė politinėj emigracijoj.

Lietuvoje, savo gimtojoj Dzūkijoj Juozas Stilsonas gavo įsitikinti, kad Lietuvos žmonės bolševikų nelaukia, priešingai iš Dzūkijos daug jaunų vyrų tarnavo Lietuvos kariuomenėje ir rusų durtuvais nešamo išlaisvinimo ne tik nelaukė, bet jam priešinosi.

Būdamas Vilniuje laike bolševiku - lenkų karo, kur Angariečio ir kitų iš Rusijos suvažiavusių lietuvių komunistų grupė laukė tik Varšuvos paėmimo, kad pradėtų Vilniuje organizuoti Lietuvai "tarybinę" valdžią, Juozas Stisonas susipažino arčiau su Lietuvos komunistų vadais ir iš arti pamatė "amžinąjį karą," kuris ėjo tarp Angariečio ir Kapsuko ir tarp Angariečio ir visų kitų žymesniųjų Lietuvos komunistų vadų. Liguistai pavydus Angarietis galėjo pasitikėti tik pats savimi ir nieku kitu. Kadangi jam buvo patikėti rusų "Lietuvos revoliucijai" duoti pinigai, tai jis ir buvo tuo metu vyriausias, bet jei tai būtų priklause nuo lietuvių komunistų, jis būtų buvęs išmestas iš bet kokio vadovavimo. . . Tai buvo širdingai visų nemėgiamas žmogus.

Apie Juozo Stilsono įspūdžius iš 1920-tųju metų Rusijos maža ka galima pasakyti, arba reiktų labai daug pasakoti. Tuo metu bolševiku diktatūra, po kruvino pilietinio karo ir po karų su savo kaimynais, jau buvo isistiprinusi, bet Rusija už tą buvo užmokėjusi baisiai brangią kainą. Kraštas badavo, o Kremliaus valdovai svajojo apie pasaulinę revoliucija, kol pagaliau pamatė, kad eina į visiška chaosa ir nusidaužė į vadinamą Naująja Ekonominę Politiką, ieškodami laikinos taikos su ūkininkija ir smulkiąja miesčionija.

Nėra abejonės, kad Juozo Stilsono kelionės i Europą ir ypač, ką jis matė bolševikiškoj Rusijoj, padarė į jį įtakos vėliau apsisprendziant stoti į kovą prieš bolševikinę diktatūrą ir prieš tos diktatūros šalininkus lietuvių tarpe. Bet grįžęs iš keliones jis ne tuoj apsisprendė ir kadangi turėjo gyventi "pogrindyje," tai į politinę veiklą mažiau bebuvo įsitraukęs.

J. Stilsonas buvo lankęs Philadelphijoj prekybos kolegiją, bet duonai uždarbiauti jis buvo išsimokęs spaustuvininko darbo ir buvo toje srityje patyręs ir geras specialistas. Spaudos darbą J. Stilsonas yra dirbęs daugelyje lietuviškų ir angliškų spaustuvių. Paminėsime čia kai kurias.

Iš lietuviškų laikraščių jis yra dirbęs prie Kovos, Laisvės, Chicagoje prie Žarijos, Philadelphijoj prie Naujos Gadynės, vėliau ir Brooklyne prie Naujos Gadynės, prie siuvėju unijos žurnalo Darbas, prie Keleivio, prie Pittsburgho Lietuvių Žinių, kur su kun. Kazėnu neprastai sugyveno. Paskiausiais laikais dirbo prie SLA organo Tėvynė.

Dirbo ir prie anglų kalba leidžiamos spaudos: Long Island Matithuck News, Long Island Agriculture Journal, Medford L. I. News ir Patchog L. I. News, o visokiausius spaudos darbus dirbo Robetsus spaustuvėj.

Grįžęs iš Europos Juozas Stilsonas maždaug iki 1926 metų dirbo anglų laikraščiuose ir lietuviškame gyvenime nedaug tedalyvavo. O tuo tarpu komunistų partijoje čia visą laiką buvo šokamas švento Vito klumpakojis, o kai venas provokatorius L. Freina parašė partijai šaunią programą ir dar geresnes tezes, tai partijoje be perstojimo vyko raganų gaudymo, skaldymosi ir gerklių piaustymosi konkursai.

Didžiausia mūsų laimė, kad gyvenome Amerikoje, o ne Rusijoje, kur Stalino-Chruščiovo-Berijos ir panašių vadų gengė išskerdė milijonus nekaltų žmonių, gi Browderio, Amterio ir Fosterio, o pas lietuvius Bimbos, Andriulio ir kitų vadų gengė turėjo pasitenkinti tik nešvarumų drabstymais ir liežuvavimo teroru.

Didelė dauguma senų darbuotojų iš tos varijotų partijos nutarė pasitraukti ir įsteigti laikraštį ir savo organizaciją Lietuvių Darbininkų Draugiją. Stilsonas, kaipo vienas iš gabiausių organizatorių pažangiame sąjūdyje, bene daugiausiai pasidarbavo kuriant naują kultūrinę organizaciją ir ugdant socialistinės krypties savaitrašti "Naująją Gadynę" Brooklyne.

Lietuviu Darbininku Dios isikūrima ir jos reikšmę Lietuviu pažangiajame judėjime šiame krašte geriausiai yra aprašęs Juozas Stilsonas Lietuviu Darbininku Draugijos leidžiamame žurnale "Darbas" 1952-1953 m. dešimtyje straipsniu.

Jis ten ir Lietuvių D. D. istoriją ir jos žymiuosius asmenis gana platokiai nušvietė ir ten kiekvienas suinteresuotas asmuo gali gauti aišku vaizda, kaip nuo rusišku davatkiškumu užsikrėtusios partijos išsiskyrė blaivesni žmonės ir pasuko tradiciniu demokratinio socializmo keliu. Linkėtina, kad tie Juozo Stilsono straipsniai apie Lietuvių Darbininkų Draugiją būtų išleisti atskiru leidiniu kartu su paties Juozo Stilsono platesne biografija.

(Bus daugiau)

Kas savaitė

Kazio Vidiko veidas

Liepos 21 d. Brooklyne mirė Kazys Vidikas-Tauras, ilgametis komunistų "Laisvės" redaktorius, o senais laikais redagavęs LSS leidžiamą "Kovą."

Prieš mirtį K. Vidikas prašė, kad jis būtų palaidotas katalikų kapinėse su visomis bažnytinėmis apeigomis, kas ir buvo padaryta.

Brooklyno "Laisvės" bolševikams, su kuriais K. Vidikas 34 metus dirbo kartu, šitoks K. Vidiko pasielgimas yra nesuprantamas ir jie nežino, ką sakyti. 34 metus bedieviškoj gazietoj dirbo, o mirdamas prašėsi palaidojamas ten, kur bolševikų nėra. Bimbai su Mizara tai nesuprantama. Bet taip yra tik todėl, kad jie K. Vidiko nepažino, nors su juo kartu dirbo ir neva tuos pačius maskvinius stabus garbino.

K. Vidikas buvo lietuvis nacionalistas, bet toje kompanijoj, kurioje jis dirbo, jis turėjo vaidinti Maskvos kvislingo vaidmenį. Tuo jis šlykštėjosi, kaip šlykštėjosi ir savo redakcijos kolegomis už ju parsidavimą ir buterbrodišką ideologiją.

Velionį turėjau progos pažinti. Su juo yra tekę bartis ir atvirai pasikalbėti ir paliko įspūdis, kad jis "Laisvėje" jautėsi belaisvis, kaip musėlė įklimpusi į išrūgas, iš kurių nebebuvo jėgų išsikapstyti. Pasitraukęs i pensiją, jis nutraukė ir ryšius su savo 34 metų kolegomis, o pasilaidojimas su kunigu giesmėmis ir mišiomis tai buvo jo paskutinis žodis buvusiems draugams, kad jis su jais nieko bendra nenori turėti.

Dėl jo tikybinių įsitikinimų ne ką galėčiau pasakyti, nors gal iš kunigų seminarijos ir jaunų dienų buvo likę sentimento, kuris amžiaus gale ir vėl sustiprėjo. Bet ir tas jausmas greičiausiai buvo tik atsiribojimas nuo sėklios bimbų-mizarų dvasinės ubagystės.

•

Rusai aukštybėse

Rusai vėl pasirodė erdvės tyrimo žygiais. Pereitą savaitgalį jie iškėlė aukštybėsna net du erdvės keliauninkus vieną po kito, ir dabar Nikolajevas ir Popovičius skrenda aplink žemę netoli vienas nuo kito.

Koks tikslas iškelti du erdvės kediauninkus, girdėti visokių spėliojimų. Rusų kosmonautai skrenda vienas nuo kito 75 mylių atstume, kas erdvių platybėje yra labai arti, ir galimas daiktas, kad rusai kosmonautai gali erdvėje "susitikti", ar bent vienas prie kito prisiartinti tiek, kad ateityje kosmonautų "rendez-vous" pasidarys galimas dalykas.

Taip rusai daro tolimesnius žygius erdvės kelionėje, ir Amerikai vis dar nepasisekė raketų dydžiu rusų pasivyti. Lenktynėse dėl mėnulio rusai dar pirmauja.

•

Įdomus liudijimas

Šį ketvirtadienį senato vienoje komisijoje liudys buves iždo sekretorius George W. Humphrey apie jo vadovaujamų bendrovių dalyvavimą kariškų metalų atsargų krovime ir ta proga padarytus pelnus. Jau yra paaiškėję, kad George W. Humphrey esant vyriausybėje, jo bendrovės padėjo krauti nikelio atsargas ir atsargos buvo daromos ne tiktai karo reikalui, bet ir kainų palaikymo tikslu.

Humphrey apklausinėjimas bus įdomus todėl, kad buvęs iždo sekretorius dalyvavo vyriausybėje, taip sakant, palengvintomis sąlygomis. Paprastai, biznieriai, kurie įeina į vyriausybę, parduoda savo turimus visokių bendrovių šėrus, bet buvusiam iždo sekretoriui G. W. Humphrey buvo padaryta išimtis, ir, pasirodo, kad kaip tik jo vadovaujamos bendrovės dalyvavo biznio operacijose su vyriausybe.

•

Keliauninkė ir keliauninkas

Į Lietuvą keliavusi p-lė S. Narkeliūnaitė dabar rado progos pakedenti kitą keliauninką į Lietuvą—Dan Kuraitį, kuris "Tiesos" žvalgybininko kvočiamas ir policijos tardomas Lietuvoje parašė mūsų skaitytojams jau žinomą "Apgailestauju."

P-lė Narkeliūnaitė Dano Kuraičio pasirodymą vertina labai žemai ir sako, kad jis "suvaidino netikėtai pigią komedija." Girdi, "agitpropas paguldė Dan Kuraitį ant menčiu," bet esą ir pačiam tam agitpropui nėr ko didžiuotis, "nes didelio vargo nereikėjo pakelti."

Kai daugelis žmonių piktinosi ar gal tik galvas kraipė dėl p-lės S. Narkeliūnaitės įspūdžių iš Lietuvos, keliauninkė barėsi, o dabar ji pati niekina keliauninką, kurs dar nieko nepasakė ir nieko neparašė apie savo kelionę, išskyrus tą "apgailestauju," kuri išpešė "Tiesos'" ir politinės policijos žvalgybininkai. Ar ne per greitai p-lė S. Narkeliūnaitė daro išvadas? O pagaliau D. Kuraičio "apgailestauju" visai negali pateisinti pačios keliauninkės nedasakymų ir pataikaujančių nutylėjimų.

J. D.

MIRĖ J. AKSTINAS ir G. VELIČKA

Liepos 19 d. Montrealyje staigi mirtis pakirto tik 40 metų amžiaus uolų visuomenininką, žymų aktorių, dailininką Juozą Akstiną, o rugpiūčio 7 d. Los Angeles mieste mirė ilgai sirgęs nedaug už Akstiną vyresnis Gasparas Velička, buvęs Vilniaus teatro aktorius, Vilniaus filarmonijos liaudies ansamblio režisorius, parašęs Nemunas žydi, Pabaigtuvės ir daugiau teatrinių kūrinių.

AMSTERDAM, N. Y.

Mirė K. Dauginis

Rugpiūčio 7 d. mirė Kazys Dauginis, 67 metu amžiaus, buves ilgametis Pagelavos (netoli Šiauliu) gydininkas, Amerikoje išgyvenes 12 metų. Palaidotas Chicagoje.

Velionis buvo nuoširdus demokratas, ilgametis Keleivio skaitytojas. Jo artimiesiems reiškiu gilią užuojautą.

J. V.

Pakalbinkime draugus, kaimynus ir pažįstamus užsisakyti "Keleivį." Kaina metams penki doleriai.

KAS NIEKO NEVEIKIA, TO NIEKAS NEPEIKIA.

Amerikos Lietuvių Gyvenimas

KAS SKAITO RASO, TAS DUONOS NEPRASO.

Ką veikė Amerikos Lietuvių Taryba

Dr. P. Grigaičio pranešimas

Tęsinys

ALT santykiai ir darbai su lietuvių organizacijomis

ALT Vykdomasis Komitetas Lietuvos laisvinimo reikalais bendradarbiauja ir su kitomis lietuvių organizacijomis ir taip pat Lietuvos diplomatinėmis ir konsuliarinėmis atstovybėmis.

Kaip su politine Lietuvos laisvinimo organizacija ALTui artimiausiai tenka turėti reikalų su Vyriausiuoju Lietuvos Išlaisvinimo Komitetu (Vliku).

Vyriausiąjį Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą ALT remia pagal išgales finansiškai, todėl savaime suprantama, kad ir ryšiai bei veiklos informavimasis tarp tų dviejų organizacijų turi būti glaudūs. Kaip praeityje, taip ir šiuo metu santykiai su Vliku buvo geri. Tačiau kai kada netikėtai įvyksta organizaciniame darbe nesklandumų. Vieną iš tokių tenka paminėti įvykusį pernai spalio mėn., kuris gerokai sujaudino lietuvių visuomenę.

1961 m. spalio 20 d. pasirodė spaudoje žinia, kad Vliko pirmininkas išvyko į Washingtoną, D.C., aplankyti Valstybės Departamento, nes esąs pavojus, kad gali būti uždaryta Lietuvos pasiuntinybė.

Ta žinia sukėlė nerimo lietuvių visuomenėje, ir daugelis kreipėsi į ALT centrą, prašydami paaiškinimų. ALTos Vykdomasis Komitetas buvo nustebintas, kad Vliko pirmininkas, nieko nepainformavęs, daro žygį Valstybės Departamentan, net nepasitaręs su ALT. Be to, paaiškėjo, kad Vliko pirmininko nežinia iš kur gauta informacija buvo neteisinga.

ALT prieš visuomenę tą žinią teko atitaisyti. Tai buvo vienas iš stambesnių nesusipratimų tarp ALT ir VLIK. Šiaip santykiai iki šiol buvo normalūs.

Š. m. balandžio 28 d. ALT visas Vykdomasis Komitetas dalyvavo New Yorke Vliko praplėsto prezidiumo posėdyje, kur bendrai buvo aptarta: 1) Lietuvos laisvinimo kovos suintensyvinimas, 2) lietuvių jėgų koordinavimas ir 3) lėšų telkimas.

Paprastai raštiškais susirašinėjimais pasidalinama informacijomis ir žiniomis.

ALT bendradarbiauja ir su Lietuvos pasiuntinybe, konsulatais ir Lietuvos Laisvės Komitetu.

ALT yra įstojęs nariu į Centro ir Rytų Amerikiečių Kilmės Konferenciją. ALT moka šiai organizacijai nustatytą mokestį ir per savo atstovus dalyvauja jos darbuose. Apie tos organizacijos veiklą bus padarytas jos atstovo atskiras pranešimas. Atstovais yra 5 lietuviai iš New Yorko.

Su Lietuvių Bendruomenės organizaciniais vienetais daugiausiai bendradarbiaujama ruošiant Lietuvos Nepriklausomybės ir lietuvių tautos naikinimo minėjimus. Kur nėra ALT skyrių, LB apylinkės rengia minėjimus ir gauna iš ALT centro reikalingų informacijų, rezoliucijų ir t.t.

Tokiais pat pagrindais bendradarbiaujama ir su kitomis organizacijomis, įvairiais klubais, abiejų Susivienijimų kuopomis ir kt.

Kreipiantis toms organizacijoms į ALT kokių informacijų, visada jos suteikiamos.

ALT davė $400 paramos lietuvių studentų leidžiamam anglų kalba žurnalui "Lituanus."

ALT užmokėjo už "Congressional Record" spausdinimą, kur paskelbti visi JAV Atstovų Rūmų ir Senato darbai apie Lietuvą, minint šiais metais Kongrese Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo sukaktį.

ALT suteikė taip pat $500 paramą išleisti propagandinei knygutei apie Lietuvą, kuri platinama Chicagoje vykstančioje tarptautinėje parodoje, ir taip pat ALT lėšomis yra leidžiamas leidinėlis—vertimas į anglų kalbą chicagietės įspūdžių, kuki lankėsi su amerikiečių ekskursija Lietuvoje.

Leidinių apie Lietuvą platinimas

Pr. m. spalio mėn. Vykdomasis Komitetas paskelbė sąrašą ALT turimų informacinių leidinių apie Lietuvą. Atsiliepimų buvo iš įvairių vietų ir net iš kitų kontinentų. Dalis tų leidinių buvo išsiuntinėta nemokamai už kitus buvo gautas atlyginimas. Kai kurie leidiniai buvo tuojau išplatinti, ir jų pritrūko, ypač Kersteno Komiteto tyrinėjimo knygų.

ALT akcija Vasario 16 d. proga

Šiais metais, prieš minint Lietuvos Nepriklausomybės 44 metų sukaktį, ryšium su Vasario 16 d. aktu, ALT Vykdomasis Komitetas išsiuntinėjo pagal turimus adresus virš 4,000 atsišaukimų-kvietimų atskiriems asmenims, prašant dalyvauti rengiamuose Lietuvos Nepriklausomybės minėjimuose ir paremti Lietuvos laisvinimo darbą aukomis. Atskirai Chicagai buvo paruošta per 1,000 atsišaukimų-kvietimų. Asmeniškų kvietimų siuntinėjimo pagrindinis tikslas buvo sueiti glaudžiau ALT su visuomene bei propaguoti jo darbus ir drauge patirti atskirų asmenų nuotaikas. Tenka pastebėti, kad toks metodas pasirodė labai naudingas, ALT Vykdomasis Komitetas gavo daugybę atsakymų ir atskirų adresų nurodymų ir tiesiai siunčiamų ALT Centrui aukų tokių asmenų, kurie anksčiau nebuvo žinomi, ypač paskirai gyvenančių nuo didesnių centrų mūsų tautiečių. Kai kurie davė savo pasiūlymus ir patarimus, kaip kontaktuoti visuomenę ALT darbą vykdant. Ryškesnieji pasiūlymai buvo paskelbti spaudoje. Tik pora buvo gauta anonimiškų pareiškimų, kad Lietuva yra laiminga rusiškojo okupanto globoje. Taip pat buvo gauta pora nepalankių pareiškimų su autorių pavardėmis ir adresais.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS SUVAŽIAVIMO 1962 M. LIEPOS MĖN. 29 D. CHICAGOJE, SHERMAN HOUSE, NARIAI IR SVEČIAI:

Sėdi (iš kairės į dešinę) V. Barčiauskas, M. Kižytė, prof. A. Aleksis, E. Mikužiūtė, Dr. K. Drangelis, St. Gegužis, Dr. P. Grigaitis, L. Šimutis, Dr. P. Daužvardis — Lietuvos Generalinis Konsulas, prel. J. Bol-Balusevičius, A. Rudis, E. Devenienė, J. Bačiūnas, inž. E. Bartkus, T. Blinstrubas. Stovi (ta pat tvarka): A. Trečiokas, A. Ambrose, Dr. B. Nemickas, M. Gudelis, P. Dargis, A. Repšys, M. Vaidyla, J. Talalas, St. Rauckinas, Dr. A. Montvydas, Dr. K. Šidlauskas, Dr. M. Devenis, inž. J. Jodelė, kun. A. Stašys, E. Paurazienė, agr. A. Šantaras, S. Bakanas, B. Pivaronienė, A. Dzirvonas, V. Kvetkas, Dr. St. Biežis, J. Miklovas, J. Bertašius, J. Jasaitis, Dr. V. Šimaitis, inž. J. Jurkūnas, J. Vaičiūnas, J. Pabedinskas, L. Prapuolenis, E. Trečiokienė, J. Strazdas, O. Biežienė, M. Baronienė, K. Katkevičienė, Dr. Š. Naikelis.

Akcija gyvuoju žodžiu apie pavergtosios Lietuvos būklę

ALT Vykdomasis Komitetas, norėdamas plačiąją lietuvių visuomenę supažindinti su pavergtos Lietuvos žmonių būkle, pakvietė neseniai iš Lietuvos pasišalinusį geologą Juozą Miklovą, kuris pavasarį pasiekė Ameriką. Jisai aplankė šešias vietoves gegužės - birželio mėn, ir jo pranešimus girdėjusieji buvo labai patenkinti. Be to, ALT Vykdomajam K-tui rekomenduojant, J. Miklovas š. m. birželio 18 d. liudijo apie pavergtos Lietuvos buklę JAV Kongreso Užsienio Komisijos speciališame pakomitety, tyrinėjančiame Sovietų Rusijos politiką pavergtuose kraštuose.

Santykiai su skyriais ir Informacijos Centru

Su visais skyriais JAV tarp ALT Centro ištisa eilė metų vyko sklandus bendradarbiavimas.

Skyrių veikla yra ypatingai svarbi visam organizaciniam ALT darbui. Kur skyrių valdybos yra veiklesnės, ten paprastai ir lietuvių organizacinis gyvenimas yra stipresnis, surenkama daugiau laisvinimo aukų ir gyviau atliekamas kitoks darbas. Visą laiką skyriai bendradarbiavo ir palaikė ryšius su ALT Centru gražiai.

Bet pernai kai kuriuose skyriuose pradėjo reikštis seperatinės tendencijos. Vienur kitur skyriai iš surinktų Lietuvos laisvinimui aukų jų dalį skyrė kitiems tikslams: Vasario 16 d. gimnazijai Vokietijoje, kai kuriai spaudai palaikyti ir t.t. Kiti skyriai, siųsdami aukas ALT Centrui, prašė jų dalį persiųsti kitur. Tais atvejais ALT Vykdomojo Komiteto buvo nurodyti ALT statuto nuostatai, ir skyriai jų prisilaikė. Bet visai seperatiniu keliu nuėjo Los Angeles skyrius. Jis aiškiai nesilaikė ALT statuto IV skyriaus 5 ir 6 straipsnių. Jo pirmininkas ir valdyba surinktas Lietuvos laisvinimo aukas panaudojo kitiems tikslams. ALT Vykdomasis Komitetas pasiuntė laišką, reikalaudamas ataskaitos ir pasiaiškinimo. Skyriaus valdyba du ir pusė mėnesio tylėjo, tik liepos 16 d. prisiuntė pranešimą, kad ALT V. K-to raštą ji perdavė svarstyti tą skyrių sudarančių organizacijų atstovų visuotiniam susirinkimui. Iš esmės jokių paaiškinimų nedavė, ir toks elgesys nėra pateisinamas. To skyriaus suorganizuotoje draugijų konferencijoje buvo priimta motyvais neparemta rezoliucija, smerkianti V. Komiteto veiklą ir įžeidžiančiais sakiniais niekinanti ALT sekretorių.

Paprašius ALT sekretoriui balandžio mėn. tos konferencijos protokolo nuorašo, kad galėtų atsakyti į priekaištus, jis iki šiol negautas. Tai vienintelis skyrius, kurio vadovybė išėjo prieš ALT Centrą su tokia priešiška veikla.

Su bendradarbiaujančiomis organizacijomis, kur nėra ALT skyrių, santykiai yra geri ir normalūs, išskyrus porą atvejų šiais metais, kada paskiri asmens ir kai kurie laikraščiai sukiršino dalį visuomenės prieš ALT Vykdomąjį Komitetą, ypač prieš sekretorių.

Tenka dar paminėti ALT padalinį New Yorke—Informacijos Centrą ir jo direktorę M. Kižytę. Šis veiksnys yra svarbus ALT darbe, ypač palaikant ryšius su JAV Kongreso ir valdžios institucijomis. Ruošiant kiekvienais metais Kongrese Lietuvos Nepriklausomybės minėjimus, Informacijos Centras atlieka didžiausią darbą.

ALT Vykdomojo Komiteto ir Centro V-bos posėdžiai

Nuo pr. metų suvažiavimo ALT Vykdomasis Komitetas turėjo viso 17 posėdžių. Iš jų du buvo su LB atstovais ruošiant audienciją pas JAV prezidentą. Visuose posėdžiuose buvo svarstomi ALT veiklos darbai.

Centro Valdyba tais pat klausimais turėjo 5 posėdžius.

Paskiri Vykdomojo Komiteto nariai dalyvavo, be jau minėtų delegacijų ir kitokių bendrų posėdžių, Vasario 16 d. iškilmių minėjimuose ir sakė atitinkamas kalbas.

ALT sekretorius dr. P. Grigaitis 1961 m. spalio 22 d. dalyvavo Chicagos Lietuvių Tarybos metinėje konferencijoje ir kalbėjo apie ALT Centro veiklą.

Taip suglaustai atrodo ALT vadovaujamų organų atlikti darbai.

Ateičiai ALT vadovybė nusistačiusi vykdyti visus darbus, kaip laiko sąlygos ir aplinkybės leis geriausiai Lietuvos laisvinimo reikalus ginti. Tačiau tenka pabrėžti, kad daug pareis nuo to, kaip ALT sudarančios grupės taikia ir ramia forma pajėgs rasti būdus atstatyti darnų ir vieningą bendradarbiavimą bei tarpusavį pasitikėjimą.

Pastaruoju laiku ypač pradėta kelti ALT reformos klausimai. Praeitų metų suvažiavime niekas to klausimo reikalingumo nekėlė. Šiais metais to klausimo staigus atsiradimas yra pasėka jau minėto prieš ALT triukšmo. Reformos klausimas yra sudarančių ALT organizacijų kompetencijoje, ir jis turėtų būti sprendžiamas normaliose sąlygose, vispusiškai apsvarsčius jos reikalingumo motyvus, be staigaus spaudimo iš šalies.

DETROITO NAUJIENOS

Lietuvių Namai užpirkti

Didieji čekų namai, 3009 Tillman, kampas Butternut g.—jau lietuvių.

Detroito Lietuvių Namų Draugijos vadovai, Dariaus-Girėno Klubo atstovai ir būrelis spaudos darbuotojų š. m. rugpiūčio 7 d. dalyvavo Lietuvių Namų užpirkimo ceremonijose. Viso 21 lietuvis ir apie dešimtį čekų buvo įvyko dalyviais bei liudininkais.

Dokumentus iš lietuvių pusės pasirašė D. L. N. D-jos direktorių tarybos pirmininkas Vincas Šarka ir nariai Algirdas Atkočaitis, Jonas Paškus, Antanas Petrauskas. Iš čekų pusės—Charles Schamanek, Sokol— Detroit , Inc., direktorių tarybos pirmininkas ir Walter A. Brumo, Sokol—Detroit, Inc. prezidentas. Lietuvių advokatu buvo Norbert Podgorski, o čekų—M. Hertzog.

Pasirašymo dieną čekams imokėta $6,500, iš kurių $300 už visus namuose esamus baldus. Po pasirašymo dienos lietuviai jau turi teisę pradėti smulkų remontą (dažymą, dekoravimą ir t. t.), neturėdami teisės dideliam remontui, iki spalio 4 d., kuomet bus įmokami tolimesni $18,500 ir namai galutinai iš čekų perimami. Tuos pinigus D. L. N. D-ja jau turi dabar.

Iš anksčiau skelbtos $46,-000 pilnos namų kainos čekai vieną tūkstantį dar nuleido, išsiderėdami teisę nuo nuo 1962. X. 4 d. iki 1963. X. 4 d. (lygiai vienerius metus) vieną dieną savaitėje naudotis sporto sale. Tokia diena bus pirmadienis, antradienis ar trečiadienis. Tad spalio 4 d. iš čekų namus perėmus, liks mokėti $20,-000. Ta suma, pagal sutartį mokant kas mėnesį po $200, būtų išmokėta per maždaug 10½ metų. Bet namų pirkėjai turi kitus planus: šimtininkų telkimas bus tęsiamas visu smarkumu ir tikimasi, kad namai bus iš visų skolų išlaisvinti per metus nuo pasirašymo dienos.

Kaip matome, prieš keliolika mėnesių Detroito Lietuvių Namų įsigijimo reikalą perėmęs Rariaus - Girėno Klubas savo padarė. Lietuviai vėl turi rūmus didesnius ir už buvusią Lietuvių Svetainę, krizės laikais prarastą. Lietuviai, pagaliau išsipirko iš didžiausios bėdos! Dabar vietos bus tiek senimui, tiek ir jaunimui.

Lieka kreiptis į "neviernus Tamošius," kurie šimtines duoti delsė. Kaip matome, didžioji dalis sumos sunešta ir popieriai pasirašyti. Reikia dar $20,000, arba 200 susipratusių lietuvių, kurie duotų po šimtinę. Mieli Keleivio skaitytojai, nelikite abejingi! Šimtinė šiais laikais nėra didelis pinigas, bet Lietuvių Namams skolinantieji pasistatys sau po gražų paminklėlį. Jų vardai bus surašyti ir namuose patalpinti daugeliui metų! Kapuos paminklas gali greičiau išnykti, negu Lietuvių Namuose!

Norintieji šimtines atiduoti teskambina: Vincui Šarkai, VI 1-1208, Antanui Petrauskui—TA 6-5360, arba Algiui Atkočaičiui, LO 5-4282.

Mirė Julius Molis

Rugpiūčio 6 d., keletą savaičių tesirgęs kepenų vėžiu, vos 42 metų amžiaus tesulaukęs, mirė teisininkas Julius Molis, prieš keletą metų mirusio žymaus visuomenininko, draudimo kompanijos savininko Povilo Molio sūnus.

Velionis Julius buvo gimęs Brooklyne, N. Y. Į Detroitą atvežtas vaiko metuose. Čia baigęs Western High mokyklą ir Wayne valstybinį universitetą. Nuo 1954 m. dirbo Detroito teisme, jaunųjų nusikaltėlių skyriuje. Studentavimo metais buvo pasižymėjęs beisbolo žaidikas. Šiaip buvo labai malonus, mandagus vyras, lietuvių veikloje nedalyvavo, bet lietuviams daug patarnaudavo, dirbdamas tėvo vedamoje draudimo bei namų pardavimo istaigoje. Čia rašančiam teko daug reikalų su velioniu turėti, užtat jo nelaukta mirtis buvo tikras perkūno trenksmas giedrą dieną.

Pagal velionio pageidavimą, Baužos-Brazio laidojimo koplyčioje kūnas tebuvo tik vieną dieną, ir tai uždarame karste. Ant karsto viename gale buvo padėtas Mozarto muzikos plokštelių albumas, citatų knyga (Dictionary of Quotations) ir velionio nuotrauka; per vidurį našlės vainikas; kitame gale beisbolo pirštinė, beisbolo kepurė ir velionio nuotrauka beisbolą žaidžiant. Visą laiką koplyčioje buvo grojama Mozarto muzika. Nors vietoj gėlių buvo prašoma aukoti vėžio tyrimo fondui, bet keletas gėlių vainikų vistiek buvo. Be trumpos žinutės mirties skelbimų skyriuje, apie velionį Detroit News dienraštyje buvo didesnis aprašymas, kur velionis paminėtas, kaip nusipelnęs Jaunuolių Teismo pareigūnas.

Julius Molis palaidotas rugpiūčio 8 d. ryte Evergreen kapinėse. Liūdi žmona Ardyn, motina Eugenija Molienė ir sesuo Aldona Hoppe su šeima. Taipgi eilė artimų giminių Amerikoje ir Lietuvoje.

Liūdinčiai velionio šeimai reiškiu gilią užuojautą!

Kanados lietuvių sąskrydis

Darbo Dienos savaitgalyje, rugsėjo 1, 2 ir 3 dienomis Windsore bus Kanados Lietuvių IX Diena ar sąskrydis. Bus koncertas, meno paroda, sporto žaidynės, šaunus šokių vakaras—balius.

Nors Kanados lietuviai daro tokį sąskrydį kiekvienais metais, bet Windsore jis tik antrą kartą rengiamas. Tai didelis įvykis, vertas visų Detroito lietuvių dalyvavimo ir visokiausios paramos. Be abejo, iš suvažiavusių kelių šimtų, o gal ir tūkstančių svečių iš plačiosios Kanados bei kelių JAV miestų, didelė dauguma prisiglaus Detroite.

Smulkiau apie programą bus per vietines radijo valandėles ir dienraščius pranešta.

Socialdemokratų išvažiavimo nebus

Rugpiūčio 19 d. numatytas LSS 116 kp. tradicinis išvažiavimas į Navickų ūkį dėl Rozalijos Navickienės mirties neivyks. Jo vietoj ruderį ar žiemą kuopa mano surengti parengimą salėje.

Kadangi rugpiūčio 11 d. buvo numatytas kuopos narių susirinkimas išvažiavimui pasiruošti, tai ir jo šaukimas atpuolė. Sekantis LSS 116 kuopos susirinkimas bus rugsėjo mėnesį. Tiksli data ir vieta nariams bus pranešta vėliau.

Alfonsas Nakas

Šuns kaulu nepabaidysi.

—o—

Tinginiui vis šventė.

Iš pavergtos Lietuvos

Dešimtys tūkstančių sugadintų batų

(Elta) Lietuvoje dažnai pasigirsta balsų prieš įvairiose gamyklose pasireiškiantį gaminių broką. Viena iš labiausiai vartotojus erzinančių sričių tai avalynės gaminiai. Dėl jų ir Lietuvos partinė spauda jau kelia aliarmą. Padėtis nepakenčiama, apsileidę ir fabrikų vadovai ir inžinieriai, menkai dirba gamyklų kontrolieriai. Tai vienas vaizdelių šių dienų Lietuvos miestuose —jis ryškiai vaizduoja dabartinio režimo tvarką.

Pvz., Vilniaus "Tiesa" (142 nr.) pasakoja, kad kasdien į Kauną grąžinama keliolika dėžių su lietuviškos avalynės siuntomis. Jos ateinančios iš Maskvos, Astrachanės, net Sibiro ir vis... su brokais, dažniausiai su nukritusiomis pakulnėmis. **To broko skaičiuojama nebe šimtais, bet dešimtimis tūkstančių** —pvz., pernai iš Voronežo ir Novgorodo bazių į "Raudonojo Spalio" gamyklą grįžo daugiau kaip 20,000 porų vyriškų pusbačių, ir net nesurandama vietos, kur tą brokinę avalynę sutalpinti (tai ryškiai vaizduoja ir padėtį, kai milžiniški Lietuvoje pagamintų prekių kiekiai iškeliauja į Sovietijos net ir tolimiausias sritis -E). Pasirodo, visa grąžintoji avalynė buvusi su kontrolierių štampais, o tokių pareigūnų kauniškis fabrikas turįs net ištisą armiją —beveik 40 žmonių.

Kur tenka ieškoti kaltininkų? Fabrikai teisinasi: mes perdaug išsiplėtėme, priėmėme daug naujų darbininkų, tiekėjai siunčia blogą žaliavą... O kodėl batų atšokusios pakulnės? Nagi, kaip paaiškina fabriko vadovai, buvome užsakę tik vieno numerio vinis, o jos kartais pasirodo per trumpos. Na, o kadangi planas reikia pildyti, reikia skubėti gaminti, tai negi svarbu išvengti broko? Tuo būdu **numojama ranka į kokybę ir viskas daroma kiekybės vardan.** Pagaliau, negi prekybininkai patikrins visą avalynę, ir tuo būdu nusiraminama.

Kita blogybė, ir ji chroniškai reiškiasi įvairiose pramonės įmonėse, tai—vad. šturmavimas. Čia esama kelių tokio "šturmavimo" priežasčių. Pvz., avalynės fabrikui neatvežta gumos padam, ir taip fabrikas savaitę ar ilgiau pastovi be darbo. Vėliau... jau šaukiama — vyrai, pasispauskim! Skubama, jei nelaimei nepastebima, kad ir iš kitur atsiranda brokas —pvz., oda lūžta kaip stiklas. O šiaip aliarmas fabrike prasideda mėnesio gale — skubama pildyti planus ir... niekas nežiūri į darbo kokybę. Avalynė kraunama į dėžes ir siunčiama į parduotuves.

Lietuvos avalynės fabrikai jau atsidūrę broko klampynėje—dejuojama. Ir kaipgi neatsidurs, jei Kauno fabriką klampina ir Šiaulių odininkai su "Elniu" priešaky. Jis dažnai į Kauną pasiunčia blogos kokybės odą, netikusius rantus ir kitokią žaliavą. Abi įmonės priklauso Lengvosios pramonės valdybai, ir jai daugiausia tenka priekaištų. Padėtis esanti liūdna, ir pažanga vykstanti lėtai Jau kitas klausimas, ar toji valdyba viena kalta — daug tikriau į kaltinamųjų suolą sodinti tektų ir visus planuotojus, partinius varovus ir patį režimą.

Vėl jaunuolių transportas į Kazachstaną

(E) Vilniaus radijo pranešimu, liepos 25 d. iš Vilniaus stoties į Kazachstaną išvyko naujas paunuolių transportas. Šiame transporte buvo 150 jaunuolių. Jie dirbsią kolchozuose ir sovchozuose Ulijanovskio, Telenskio rajonuose (Karagandos srityje). Vilniaus radijas vadina jaunuolius "Lietuvos patriotais."

Nubaudė už batų vogimą

Šiauliuose nubausti už batų iš fabriko "Elnio" vogimą ir jų pardavinėjimą: A. Mejerovičius, fabriko meistras, 12 metų kalėti, sandėlininkas E. Rūkas ir L. Mejerovičius po 10 metų, M. Magidas, A. Lipskis, Z. Dapševičienė ir inž. V. Vaišvila po 7 metus.

Inž. V. Vaišvila, dirbęs prie telegrafo, įsitaisė sandėlininko pareigose ir per kelis mėnesius sukombinavo nudžiauti net 400 porų batų, kurių vertė 14,000 rublių.

Iš tos vagystės sužinome, kad batų pora sovietinėje Lietuvoje kainuoja 35 rubliai, o darbininkų žemiausias uždarbis yra 30 rublių. Todėl Lietuvoje yra daug darbininkų, kurie per mėnesį neuždirba nė vienos poros batų.

Kita "pamoka" yra tarnautojų nesąžiningumas. Ar tarnautojai vagia dėl skurdo, ar dėl "naujo tarybinio žmogaus" dvasinio supuvimo? Tą galėtų atsakyti gal tik poemos "Žmogus" autorius Mieželaitis. Už tai juk jam ir Stalino, atsiprašau, Lenino premiją davė. . .

Pirma sušaudė, paskui—garbina

(E) Neseniai Lietuvos televizija atvaizdavo žinomą karišką generolą Vytautą Putną (kuris Stalino laikais kartu su kitais žymiais kariškiais buvo sušaudytas).

Atvaizdavo jį ne tik kaip karvedį, bet ir kaip beletristą bei dailininką. Iki šiol tesurastas tik vienas jo tapybinis darbas ir kelios karikatūros. Medžiagą televizijos vaidinimui surinko B. Motūza.

Ir vėl sunkumai su pašarų paruošimu

(E) Žemės ūkio produktų gamybos ir paruošų ministras R. Songaila, kaip praneša "Tiesa" (175 nr.), smarkiai priekaištavo kai kuriem rajonam, kad atsilieka su pašarų paruošimu. Iki liepos 20 d. buvę nušienauta tik 38% viso numatyto plano. Silozavimas einąs labai lėtai. "Kai kuriuose ūkiuose... nupiauta žolė supuvo pradalgiuose," sako Songaila. Žaiginiai šienui džiovinti taip pat mažai panaudojami.

Pirmą kartą skarelės iš nesiglamžančios medžiagos

(E) Vilniaus pramprekyboje pirmą kartą pasirodė skarelės iš nesiglamžančios kaprono medžiagos. Skarelės išleistos lietuviškais ornamentais (Užsienyje nesiglamžanti medžiaga gaminama jau ilgus dešimtmečius -E)

"Naujo tipo" lietuviškos vestuvės Lietuvoje

(E) Rokiškio kultūros namuose jau kelintus metus praktikuojamos "naujo tipo" lietuviškos vestuvės. Jaunavedžiai atvažiuoja su didžiulėmis palydomis, pasipuošę tautiniais rūbais. Čia juos sutinka orkestras. Išpuoštoje patalpoje jaunavedžiai pasirašo sutuoktuvių liudijimą. Juos sveikina vykdomojo komiteto pirmininkas, deputatai. Nusileisdami nuo pakylos, jaunavedžiai privalo perkirpti juostelę: atidaryti sau kelią į naują gyvenimą. Juos pasitinka gėlės, fotografai, draugų sveikinimai, dovanos. Tasai "naujas, gražus paprotys" vis labiau populiarėjąs Lietuvos miestų ir kolchozinių kaimų gyventojų tarpe, praneša sovietiniai reporteriai.

Tik stambaus tipo mokyklos

(E) Ministrų taryba priėmė nutarimą—kaip praneša Vilniaus radijas liepos 28 d. —Vilniuje, Kaune, Šiauliuose, Panevėžyje ir rajonų centruose bendrojo lavinimo mokyklas statyti nemažesnes, kaip 960 vietų, internatus nemažesnius, kaip 330 vietų ir vaikų priešmokyklines patalpas nemažesnes, kaip 140 vietų.

Kur apdraudimas nuo gaisro?

(E) Neseniai gaisras sunaikino Skuodo rajono Mosėdžio kolchozo gyvenvietės dalį. Gaisrui prasidėjus, kolchozininkai buvo laukuose. Iš Vilniaus radijo liepos 25 d. pranešimo apie tą nelaimę aiškėja, kad trobėsiams naujai atstatyti pagalbą teikė apylinkės gyventojai, šelpdami nukentėjusius daiktais ir pinigais. Iš valdžios gauta tik nedidelė pašalpa. Kur draudimas nuo gaisro?

Nustatys ryšį tarp žemaičių ir latvių tarmių

(E) Lietuvos mokslų akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros instituto ekspedicija dabar dirba Mažeikių rajone. Kalbininkai ištisą mėnesį tyrinės to krašto žemaičių tarmes, mėgindami nustatyti jų ryšius su gretimomis latvių tarmėmis. Kartu renkama medžiaga lietuvių kalbos žodynui ir lietuvių kalbos atlasui.

Tradicinė dainų šventė

(E) Liepos 22 d. įvyko Kretingos ir Palangos tradicinė dainų šventė, kurioje dalyvavo 700 dainininkų. Chorams vadovauti buvo atvykę kompozitoriai-dirigentai Švedas, Karosas, Kleinickis.

Bendras Pabaltijo kraštams atominis reaktorius

(E) Salaspilyje prie Rygos liepos 20 d. visu pajėgumu paleistas tiriamasis atominis reaktorius, kuris yra bendras visiems trims Pabaltijo kraštams, kitaip tariant, juo naudosis visų trijų kraštų mokslininkai savo specialybių tyrinėjimams.

Šernai naikina bulves

(E) Vilniaus radijas praneša iš įvairių Lietuvos vietovių, kad šernai kai kur padaro daug žalos, naikindami bulves ir kitus augalus.

Mirė O. Stulginskienė

Mirė buvusio Lietuvos prezidento Aleksandro Stulginskio žmona Ona. Velionė kartu su savo vyru buvo ištremta į Sibirą, bet vėliau buvo leista grįžti į Lietuvą.

GINASI NUO VARNĖNŲ

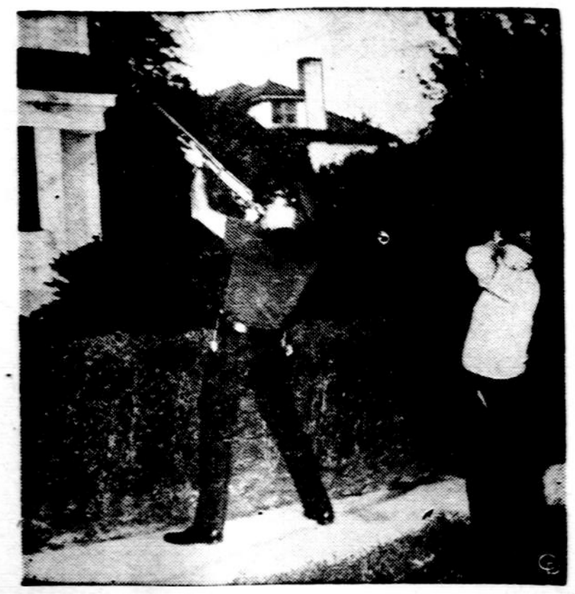

Kai policininkas Michael Sabatoni šauna į būrį varnėnų (špokų), **kurie** užpuolė **Mount Vernon, N. Y., 12 metų Steven** Kaufman **užsikiša ausis, kad negirdėtų šūvio triukšmo.**

Lietuvos konstitucijai 40 metų

J. Vlks

Valstybės santvarkos pagrindiniai nuostatai vadinami konstitucija.. Jokie kiti potvarkiai ar valstybės parlamentų leidžiami įstatymai negali prieštarauti konstitucijai.

JAV priimta ir įvairių draugijų ar sambūrių įstatus vadinti konstitucija.

Ar visos valstybės turi savo konstitucijas?

Štai Anglija neturi tokių surašytų pagrindinių valstybės santvarkos nuostatų, bet tvarkosi užsilikusiais papročiais, seniau išleistais įstatymais ir kitais potvarkiais. Sovietų Sąjunga, nors turi savo konstituciją, bet jos nevykdo, tai tik propagandinis bereikšmis lapelis.

Senovės Lietuva taip pat savo konstitucijos neturėjo. O kai Lietuva ir Lenkija sudarė uniją, tai seimų priimti įstatymai buvo vadinami konstitucija.

Lietuvos pirmoji laikinė konstitucija, tiksliau, konstitucinis nuostatas, ir tai laikinis, buvo 1918 m. lapkričio 2 d. priimtas Lietuvos Tarybos. Tada dar beveik visa Lietuva buvo vokiečių kariuomenės užimta.

1920 m., kai jau buvo sudaryta balandžio 20 d. Lietuvos vyriausybė ir Lietuvos Taryba jau vadinosi Lietuvos Valstybės Taryba, tada buvo priimti nauji konstituciniai nuostatai, ir tai laikini, nes vasario 16 d. Lietuvos nepriklausomybės aktu buvo paskelbta, kad Lietuvos St. Seimas bus teisėtas priimti ir paskelbti Lietuvos konstituciją.

St. Seimo rūpesčiai dėl Lietuvos konstitucijos

1920 m. gegužės 15 d. Steigiamajam Seimui pirmo posėdžio susirinkus, tuoj iškilo Lietuvos konstitucijos klausimas. Bet tas pirmas St. Seimo posėdis buvo skirtas tik jau formaliai pripažinti ir paskelbti, kad Lietuvos Tarybos paskelbtasis nepriklausomybės aktas nuo St. Seimo sušaukimo pirmos dienos virto faktu, ir visų St. Seimo narių vienu balsu ir gyvu pritarimu buvo paskelbta:

"Lietuvos Steigiamasis Seimas, reikšdamas Lietuvos žmonių valią, proklamuoja atstatytą Nepriklausomą Lietuvos valstybę, kaipo demokratinę respubliką, etnologinėm sienom ir laisvą nuo visų valstybių ryšių, kurie yra buvę su kitom valstybėm."

Nors St. Seimo antrame posėdyje jau buvo dienotvarkėn trečiuoju punktu įdėtas laikinosios konstitucijos projekto svarstymas, bet tą dieną jis nespėta svarstyti. Jau tik kituose St. Seimo posėdžiuose pradėtas tas klausimas nagrinėti. Būta ginčų, būta didelių ginčų, nes reikėjo sudaryti, kad ir laikinę, bet visiems priimtiną konstituciją, kuri garantuotų demokratinę šalies santvarką, o čia būta įvairių įsitikinimų. Reikėjo surasti bendrą kalbą.

Tuo klausimu kalbėjo visi žymesnieji St. Seimo atstovai, tarp jų prof. St. Kairys ir prof. V. Čepinskis.. Jie, atstovaudami Lietuvos socialdemokratų frakcijai St. Seimė, dėstė pagrindines žmogaus laisves, kurias nors ir laikinė konstitucija apsaugotų. O taip pat, kad būtų panaikinta mirties bausmė. Po tų karštų ginčų, ypač, ar yra reikalingas prezidentas, 1920 m. birželio 2 d. laikinė konstitucija buvo priimta.

Tai parodo, kad St. Seimas rimtai pažvelgė į Lietuvos konstitucijos reikalą ir nesiryžo iš karto pradėti svarstyti pastovios konstitucijos klausimo. Tik **1922 m. rugpiūčio 6 d. buvo St. Seimo paskelbta konstitucija.**

Lietuvos konstitucijos likimas

St. Seimo priimtoji Lietuvos konstitucija panaikino buvusias įvairiem luomam įstatymais teikiamas lengvatas. Visi Lietuvos piliečiai tapo lygūs, panašiai kaip JAV. Konstitucija taip pat garantavo visas demokratijos skelbiamas politines žmogaus laisves. Tik bažnyčia nebuvo atskirta nuo valstybės, kaip esama čia, JAV. Seimas buvo numatytas rinkti demokratiniu būdu trejiems metams. Prezidentą rinko tap pat trejiems metam seimas. Vyriausybė turėjo turėti seimo pasitikėjimą. Seimą galėjo prezidentas paleisti, bet ne vėliau nustatyto laiko turėjo paskelbti kito seimo rinkimus. Konstituciją papildyti, ją keisti galėjo seimas trimis ketvirtadaliais visų seimo atstovų balsų dauguma ir pateikti tautos balsavimui, jei to pareikalautų prezidentas, arba seimo atstovų vienas trečdalis, ar 50 tūkstančių piliečių. Tuo būdu buvo garantuotas konstitucijos pastovumas.

Deja, 1926 m. gruodžio 17 d. perversmu St. Seimo priimta konstitucija buvo pažeista ir vėliau apeita. Susidarius perversminei vyriausybei ir jai paleidus seimą, turėjo būti per tris mėnesius paskelbti nauji seimo rinkimai. Šito perversmininkų pastatytas prezidentas neįvykdė. Iki 1928 m. gegužės 15 d. šalis buvo valdoma be jokios konstitucijos. Nuo tos dienos buvo paskelbtas naujos konstitucijos projektas, kuris 10 metų laikotarpyje turėjo būti pateiktas tautos atsiklausimui. Bet tokio atsiklausimo nebuvo, ir 1938 m. jau nedemokratiškai išrinktas seimas priėmė naują konstituciją.

Joje žodis demokratija buvo visur išbrauktas. Buvo panaikintas demokratinis šalies gyventojų valdymasis ir pasukta fašizmo keliu, tai yra į autoritarinį režimą—asmens kultą. Priešakyje valstybės buvo pastatytas prezidentas, ypatingų tautos atstovų renkamas. Jam buvo suteikta seimo ir vyriausybės galia, tai yra įstatymų leidžiamoji ir vykdomoji valdžia. Tiesa, jis įstatymus galėjo skelbti tik seimui neveikiant, bet pats seimas buvo renkamas nedemokratiniu būdu, ir prezidentas galėjo seimą bet kada paleisti.

Visur kultūringose demokratijos santvarka pagrįstose šalyse įsakmiai įstatymų leidžiamoji galia pavedama parlamentui, įstatymų vykdymas vyriausybei, o vykdymo priežiūra, teisingumas—nepriklausomam teismui.

Lietuvos perversminės konstitucijos projektas tuos demokratijos pradus paneigė.

Kai pereitojo antrojo pasaulinio karo okupacijos metais Lietuvos pogrindyje kūrėsi Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas-Vlikas, tai jo kūrimas ilgiau užtruko dėl ginčų, kurią konstituciją laikyti galiojančia. Tautininkai ir jų šalininkai buvo pasisakę prieš St. Seimo priimtąją konstituciją, bet pagaliau aprimo, dėl jos galiojimo ginčų nebekėlė.

Visose šalyse yra priimta savos konstitucijos paskelbimo dieną paminėti.

Minėtina ir mums toji diena, nors mes ir už Lietuvos sienų gyvename.

O KIEK ATSIEINA SOVIETŲ ŽVALGYBA

JAV lietuvių maskolbernių popiežius A. Bimba Laisvės Nr. 63 su pasitenkinimu mini kažkokį laikraštuką "Long Island Press", kuris net keliais straipsniais prabilęs apie Jungtinių Valstybių žvalgybos veiklą. Plati, baisi esanti jos veikla. Ji turinti 39,000 agentų ir per metus praryjanti daugiau kaip vieną bilioną ir 776 milionus dolerių.

Lauksime, kada A. Bimba parašys apie jam taip pat gerai žinomą Sovietų Sąjungos žvalgybos veiklą. Įdomu bus sužinoti, kiek ji turi agentų, kiek ji atsieina Sovietijos jungą nešantiems darbo žmonėm ir kokia jos veikla.

Pakalbinkime draugus, kaimynus ir pažįstamus užsisakyti "Keleivį." Kaina metams penki doleriai.

TAMSŪS IR ŠVIESŪS POLICININKAI

Lietuvos rašytojų suvažiavime dalyvavo ir apie literatūrą ir jos vaidmenį kalbėjo Valstybės Saugumo Komiteto viršininkas A. Randakevičius. JAV lietuvių spaudoje iškėlus klausimą, ką bendra turi žvalgybininkas su rašytojais ir literatūra, Laisvėje Nr. 63 atsiliepė pats "popiežius" Antanas Bimba. Ten jis rašo:

"...redaktoriai gyvena sena praeitimi, vadovaujasi kvaila, klaidinga logija. Jiems atrodo, kad kadangi buržuazijai valdant Lietuvą jos policijos bei saugumo viršininkai buvo tamsus ir žiaurūs sutvėrimai, tai taip turėtų būti ir nūdienėje Tarybų Lietuvoje.

"Dabar gi kitaip. Dabar Lietuvoje atsakingas vietas valstybės organuose užima gabūs, išsilavinę, talentingi, nuoširdūs, patriotingi žmonės."

Paliksime ramybėje buvusius ano meto Lietuvos policijos ir saugumo viršininkus. Tegul bus jie buvę žiaurūs ir tamsūs. Nesiginčysime, kad ir komunistų policijos ir saugumo viršininkai yra "gabūs, talentingi" ir kitų dorybių kupini vyrai. Juk jau istorija liudija, kad Dzeržinskis, Ježovas, Berija ir visa eilė kitų čekistų vadų tikrai buvo "gabūs, išsilavinę, talentingi, nuoširdūs, patriotingi" vyrai. Kas kitas anksčiau mokėjo taip sumaniai panaudoti techniką žmonėms kankinti, priversti juos prisipažinti tokius nusikaltimus padarius, apie kuriuos jie nė nesapnavo; į kapus nuvaryti šimtus tūkstančių net komunistų vadų (paprastų piliečių nėra ko nė minėti), kurie šiandien "prikeliami iš numirusiųjų" ir vėl garbinami.

Tamsūs, negabūs, netalentingi ir nenuoširdūs saugumo viršininkai tikrai tokio darbo nebūtų sugebėję padaryti.

Neabejojame, kad Maskva ir Lietuvos saugumo viršininkais skiria ne žioplius, bet "talentingus, gabius, nuoširdžius" vyrus.

"ROJUJE" ir "PEKLOJE"

Redaktorius Stone, kuris važinėjosi Sovietų Sąjungoje kartu su grupe kitų JAV laikraštininkų, paskelbė įdomų komunistų "rojaus" ir Amerikos "peklos" kai kurių prekių kainų palyginimą. Jis ima Sears Roebuck (New Yorke) ir Maskvos GUM (universalinės krautuvės) kainas.

New Yorke paprasti sportiniai marškiniai $2.50, Maskvoje—$10,50, nailoninės kojinės čia 75 centai, ten $2.75; vyriški batai čia $10-11, ten $33-38; suknelė čia $6.94, ten $29; vyrų kostiumas čia $40, ten $169 ir t.t.

Taigi, kainos Maskvoje keleriopai didesnės, negu New Yorke, o uždarbiai taip pat kelis kartus mažesni: kiek ten uždirba per mėnesį, JAV uždirba per savaitę.

Todėl Sovietijos darbininkas turi dirbti 3 val. 20 minučių, kol uždirba tuziną kiaušinių, o JAV darbininkui pakanka dirbti 15 minučių; svarą sviesto ten uždirba per 3 val. 15 minučių, o čia per 20 minučių, vyrų kostiumą ten uždirba per 2 mėnesius, o čia per 20 valandų 21 minutę.

Panašus santykis yra ir kitų kainų.

O komunistų į JAV atsiųsti visokie agentai rašo jų spaudoje apie baisų skurdą Amerikoje ir į padanges kelia gyvenimą Sovietijoje.

Pasikalbėjimas Maikio su Tėvu

— Maiki, ar teisybė, ką gazietos rašo apie Nikitą Chruščiovą?

— Apie jį rašoma labai daug, tėve. Tuose rašymuose yra daug teisybės, bet yra ir prasimanymų. Nežinau, ką tėvas turi galvoje.

— Buvo parašyta, Maiki, kad tas belzebubas jau nebenori vainos. Taigi aš norėčiau žinoti, ar tas teisybė, ar ne. Jeigu būtų teisybė, kad vainos jau nebus, kad visi nusiginkluos, tai gal ir man reikėtų jau savo šoblę padėti į muziejų. Kaip tu rokuoji?

— Chruščiovas kalba—dviem liežuviais, tėve.

— O kaip tas gali būti?

— Tas yra taip, tėve, kad jis veidmainiauja.

— Nesuprantu, Maiki.

— Jis prieštarauja pats sau, tėve. Štai anądien jis nuvažiavo savo tėviškėn Kursko gubernijoj ir pasakė Kalinovskos kolchozo ūkininkams prakalbą, kurią jis rašęs ištisą savaitę prakaitą braukdamas.

— Nu, tai ką jis jiems pasakė?

— Visų pirma jis išbarė juos, kad mažai pagamina maisto. Sovietams stinga mėsos, stinga pieniškų dalykų, ir dėl to jo valdžia turėjusi pakelti maisto kainas. Tuo būdu ji norinti paskatinti ūkininkus sunkiaiu dirbti ir daugiau padaryti. O kai bus daugiau mėsos, pieno ir duonos, tai ir Sovietų priešai turėsią prikąsti savo liežuvius, kad komunizmo tėvynėje žmonės badauja. Be to, sako: "mums reikia ir ginklų, reikia termobranduolinių bombų. Tada mes iš tikrųjų gyvensime gerai," pridūrė jisai. Reiškia, reikia ruoštis karui. Bet apsisukęs jis sako, kad karas nereikalingas. "Kokiam velniui mums to karo reikia?" jis klausia. Esą, geriau gyventi su dvokiančiu ožiu, negu kariauti. Taigi čia tauzija du liežuviai, tėve. Vienas sako, kad reikia ginkluotis ir ruoštis karui, o antras tvirtina, kad karo reikia vengti. Geriau dvokiantis ožys, negu karas.

— O ką reiškia dvokiantis ožys, Maiki?

— Dvokiančiu ožiu Chruščiovas vadina kapitalizmą.

— Olrait, jeigu kapitalizmas jam dvokia, rokuojasi smirda, tai kodėl jis nori su juo gyventi, a?

— Iš tikrųjų, tėve, kapitalizmas jam nedvokia. Juk nelabai seniai jisai kalbėjo kito kolchozo ūkininkams ir ragino juos mokytis iš kapitalistinės Amerikos. Esą, mokytis to, kas gera, nėra jokios gėdos. Matyt, vėliau jis apsigalvojo, kad negerai tada pasakė, nes kolchozininkai gali iš to suprasti, kad jeigu iš kapitalizmo reikia mokytis, tai visgi kapitalizmas turi būti geresnė tvarka, negu komunizmas. Todėl dabar jis jau aiškina, kad nors su kapitalizmu tenka sugyventi, bet jis dvokia kaip ožys. Žodis žodin, Kalinovkos kolchoze jis aiškino taip: "Jei jūs laikot savo gryčioj ožį, jūs įprantat prie jo smarvės ir susigyvenat su tuo. Taigi įsivaizduokim, kad imperializmas yra taip pat dvokiantis ožys, tik šiuo atveju gryčia turi būti visas pasaulis." Kai kas daro iš to išvadą, kad Chruščiovas iš tikrųjų nenori karo.

— Na, o kaip tu, Maiki, figeriuoji? Ar jis kalba iš širdies, ar meluoja, kaip čigoras kumelę pavogęs?

— Tėve, jei Chruščiovas būtų nuoširdus taikos šalininkas, jis nesipriešintų nusiginklavimui. Tiesa, jis siūlo, kad kiti nusiginkluotų, bet jis nesutinka, kad kiti prižiūrėtų Sovietų Rusijos nusiginklavimą. Tai kasgi gali juo pasitikėti? Kai anais metais susirinko Ženevoje tarptautinė nusiginklavimo komisija, tai Amerika savanoriškai pasiūlė Maskvai nedaryti branduolinių bombų bandymų, kol ta komisija ves nusiginklavimo derybas. Maskva su tuo sutiko, ir Amerika tuojau savo bombų gaminimą ir bandymą nutraukė. Bet Chruščiovas slapta tokias bombas gamino ir prisigaminęs pradėjo jas sprogdinti. Taip galėtų būti ir su nusiginklavimu, jeigu būtų nutarta nusiginkluoti be priežiūros. Visi nusiginkluotų, o Nikita bet kada galėtų pradėti karą.

— Aš sutinku, Maiki, kad taip būtų negerai, ba tada niekas negalėtų raudonajai pavietrei atsipirkti. Ale jeigu visas svietas mato, kad Maskolija prie to eina, tai kodėl tas svietas toks žioplas ir nieko nedaro?

— O ką tėvas darytum, jeigu būtum "visas svietas"?

— Aš, Maiki, nelaukčiau, kol Chruščiovas prisidarys gana bombų ir pradės jas mėtyti ant visų. Aš liuobčiau jį bombomis raidavei, kad iš jo liktų tik šlapia vieta. Tada ir nepriklausoma Lietuva galėtų atsikelti. O kitaip jos neišgelbėsi. Iki šiol mes vis meldėmės, kad Dievas padėtų jai laisvę atgauti. Socialistai vis sakydavo, kad poteriais Chruščiovo nenugalėsi, bet mes, geri katalikai, vis melsdavomės ir Vasario Šešioliktą minėdavome vis su invokacijomis. Ale dabar, Maiki, ir aš jau pamačiau, kad poteriai nieko nemačija. Reikia gerų bombų. Jessa!

— Bet tėvas nepagalvoji, kad bombos galėtų ir Lietuvą sunaikinti.

— Nu, tai ką darysim?

— Padėtis yra tokia, tėve, kad mudu negalim nieko padaryti.

— Vot tebe raz! Negalim ir dac ol. O kodėl negalėtume ką nors išmislyt? Juk turime Amerikos Lietuvių Tarybą. Kaip girdėjau, dabar prie jos prisidės dar ir generolai, tai jie parodys, kas reikia daryti Lietuvai išlaisvinti. Juk čia turim ir generolų, ką Lietuvą valdė, tai jie žino kaip reikia bolševikus mušti.

— Taip, tėve, tie generolai turėjo savo rankose Lietuvą, turėjo armiją, turėjo ir karo aviaciją, pagalbai turėjo dar ir Šaulių Sąjungą ir vaikščiojo po Laisvės Alėją, kardais ir pentinais barškindami. Bet, kai pamatė bolševikus ateinant, tai visi pabėgo iš Lietuvos kaip zuikiai. O jeigu jie tada nemokėjo Lietuvos ginti, tai kaip jie gali dabar mokinti to darbo Amerikos Lietuvių Tarybą?

— Uskiuzmi, Maiki, aš jau nebežinau, ką sakyti. Gudbai...

DĖL STALINO KLAIDŲ KALTAS IR NIKITA

(E) Chruščiovas liepos 29 d., kaip pranešė Maskvos radijas, iš naujo puolė Staliną ir "stalinines atgyvenas." Lyg stengdamasis pridengti savo paties valdymo negeroves žemės ūkio srityje, Chruščiovas kaltino Staliną, kad tas turėjęs "visiškai klaidingas pažiūras į socialistinę gamybą." Dėl dabartinių negerovių sovietinio žemės ūkio elektrifikavimo srityje esąs kaltas kaip tik Stalinas. Stalinas esąs seniai nebegyvas, bet jo klaidų padariniai vis dar pasireiškią. Tas klaidas reikią iš šaknų rauti. (Chruščiovas nepaminėjo, kad jis Stalino laikais pats buvo žymus jo patarėjas ir padėjėjas ūkio klausimais, taigi ir jis pats yra kaltas už blogus Stalino laikų padarinius. -E).

JUOZAS STALINAS

Šiandien, kada prieš 8 metus miręs Juozas Stalinas pačių komunistų paskelbtas didžiausiu žmogžudžiu ir jo lavonas ..išmestas iš mauzoliejaus Maskvoje, labai įdomu paskaityti Keleivio prieš 15 metų išleistą knygelę —

JUOZAS STALINAS, ARBA KAIP KAUKAZO RAZBAININKAS PASIDARĖ RUSIJOS DIKTATORIUM

Kaina 25 centai.

Įsigykite tą knygutę!

JULIJUS CEZARIS NESIJUOKIA

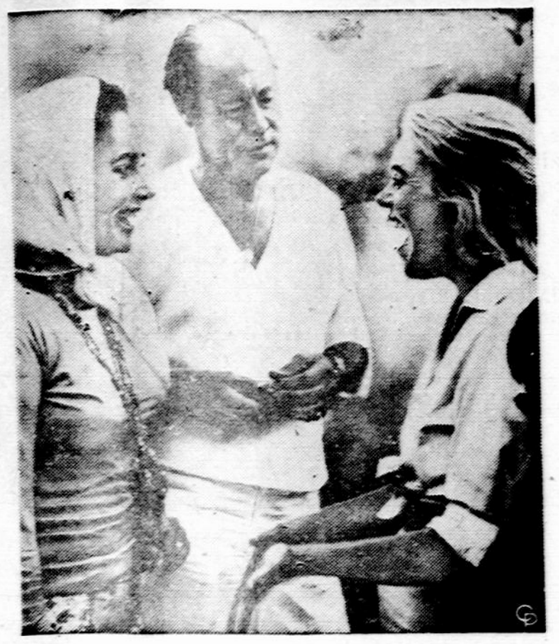

Paveikslo vidury aktorius **Rex Harrison, kuris gaminamame filme Kleopatra vaidina Juliaus Cezario vaidmenį,** dešinėj jo žmona, o kairėj **Kleopatrą vaidinanti Elizabeth Taylor. Moterys kažin kodėl juokiasi, bet jų juokas Harrisoną visai nelinksmina. Kleopatros filmas,** jei kada bus baigtas, **bus ilga istorija juokų ir nepadorių ašarų.**

Pažanga medicinoje

PER PASKUTINIUOSIUS 30 METŲ

DR. STASYS JASAITIS

(Tęsinys)

Pasteur yra pasakęs: "Laimė pasirenka pasiruošusį protą..." Fleming išgelbėjo šitą menką pelėsį. Išsiaugino jo daugiau ir pradėjo savo atradimą demonstruoti moksliniuose susirinkimuose, bandydamas išaiškinti, kad šis jo visai netikėtai surastas pelėsis tam tikrose sąlygose sugeba pagaminti, iš savęs išskirti cheminę medžiagą, kuri yra pajėgi naikinti kitus pavojingus mikroorganizmus. Kadangi, kaip jau minėta, jam niekados nepavyko surasti chemiko, kuris būtų apsiėmęs izoliuoti ir išgryninti jo surastą medžiagą, jam niekados nepavyko ir kolegom įrodyti, kiek svarbus buvo jo atradimas.

DR. STASYS JASAITIS

Penicilinas turėjo laukti dar dvylika metų. 1940 m. rugpiūčio mėn. 24 dieną du Oxfordo mokslininkai paskelbė, kad jiems pavyko pagaminti pakankamai penicilino vienam bandymui su 25-mis streptokoko mirtina doza užkrėstomis pelėmis. Joms buvo duotas penicilinas, ir 24 iš jų išliko gyvos. Po to sekė trys bandymai su ligoniais. Du iš jų buvo sėkmingi. Nežiūrint pirmųjų daug žadančių pasisekimų, įrodymai, kad penicilinas bus sėkmingas tolimesniuose bandymuose buvo per menki. Pagaliau nebuvo ir to penicilino: bandymams tam reikėjo pasigaminti jo daugiau. Karo naikinamoje Anglijoje nebuvo įmanoma tai padaryti.

Abu Oxfordo mokslininkai, pasiėmę Fleming pelėsį ir savo užrašus, vieną dieną atsirado Amerikoje. Čia su didele valdžios ir kai kurių privačių vaistų kompanijų pagalba tolimesni tyrinėjimai buvo tęsiami sparčiai ir sėkmingai. To darbo rezultatai šiandien jau medicinos istorijos lapuose. Anglai **surado** peniciliną, amerikiečiai **išmoko jį gaminti.** Taip gimė vienas iš svarbiausių ir šiandien nepaprastai reikšmingų ir plačiai vartojamų antibiotikų. Kitų nemažiau svarbių antibiotikų atradimas ir pagaminimas sekė po to, bet jau daug spartesniais žingsniais. Nesuskaitomi milionai žmonių mirė nuo įvairių infekcinių ligų, kol žaliasis Fleming pelėsis sau ramiai gulėjo dvyliką metų laboratorijos lentynoje. O paskui tereikėjo mažiau negu dvylikos dienų, kad streptomycinas pradėtų savo kelionę iš laboratorinės "petri" lėkštutės į Minnesota valstijos sanatoriją, kur jau po keturiolikos mėnesių jis buvo sėkmingai vartojamas tuberkuliozės ligonims gydyti.

Streptomycinas

Mokslo pasaulis 1928 metais dar nebuvo pribrendęs suprasti, kokios svarbios reikšmės Fleming atradimas galėjo turėti medicinos mokslui. Taip pat buvo nesuprasta, kad mikroorganizmai gali gaminti medžiagas, kurios yra pajėgios žudyti žmonijai negailestingas bakterijas. Užtruko daug metų, kol mokslinė teorija pasivijo mokslininkų pastebėjimus, kurie savo laiku negalėjo būti išaiškinti.

1939 metais Rene Dubos po kelerių metų sunkių pastangų pagaliau pademonstravo galimybes senos teorijos, kad dirvoje nuolat vyksta nesibaigiantis bakterinis karas. Nors **tyrotricinas,** antibiotikas, kurį išskyrė viena iš Dubos bakterijų, pasirodė perdaug nuodingas žmonių gydymui, bet jo eksperimentai susilaukė didelio tarptautinio dėmesio.

1939 metais Waksman pradėjo planingai streptomycino ieškoti ne vien dėl to, kad jį sudomino Dubos eksperimentai, bet taip pat ir dėl to, kad beveik visą savo ilgo mokslinio gyvenimo amžių buvo paaukojęs, bestudijuodamas komplikuotą dirvos bakterijų tarpusavio santykį. Jis išvystė teoriją apie bakterijų antagonizmą. Jis žinojo, kad visas ligas sukeliančios bakterijos pagaliau suranda sau kelią į žemę—į dirvą. Tai jau tęsiasi milionus metų, betgi tų žalingų mikroorganizmų skaičius nedidėja — jie kažkur nuolat dingsta. Waksman pradėjo domėtis šita daugybe mikrobų dirvoje ir ,būtent, kaip jie vieni kitus paveikia. Jam kilo mintis, ar kartais jie, tie mikrobai, nežudo vieni kitų tam tikromis iš savęs išskirtomis cheminėmis medžiagomis ir taip išlaiko nuolatinę pusiausvyrą—balansą. Tuomet jam gimė klausimas, ar kartais tos cheminės medžiagos negalėtų būti pajungtos žmonijos labui, pavartojant jas infekcinių ligų gydymui? Ir streptomycinas buvo surastas todėl, kad Waksman jo specialiai ieškojo. Prieš surasdamas streptomyciną, jis savo laboratorijoje surinko ir sistemingai išanalizavo per 100,000 dirvos mikroorganizmų, kol pagaliau surado tai, ko ieškojo. Streptomycinas, kaip vėliau paaiškėjo, buvo efektingas prieš daugelį penicilinui atsparių bakterijų. Bet didžiausia jo reikšmė pasirodė esanti kovoje su džiovos bacila, kurią Sir William Osler savo laiku buvo tiksliai pavadinęs "žmogaus mirties kapitonu."

(Bus daugiau.)

Įlūžo Balfo lubos

Remontai Balfo name

1947 metais Balfo organizacija persikėlė į savo patalpas, keturių aukštų namą 105 Grand St., Brooklyn 11, N.Y. Jis kainavo $10,000, nežinia kada statytas, beveik nuolat remontuojamas, taisomas. Šiomis dienomis užgriuvo to namo II aukšto lubos, todėl vėl reikia jį taisyti. Namo išlaikymas (be remontų) atsieina metams per 1,200 dolerių, kuriuos nepilnai grąžina du nuomininkai, gi pirmas ir antras aukštas naudojami organizacijos reikalams.

Dabartiniam Balfo rūbų sandėly kadaise yra buvusi garsi šokių salė, į kurią lietuviai skubėjo pasišokti, stikliukėlį mažutį nulenkti ir dažnai iškrypuodavo "pavargę." Šiuo metu į tas patalpas atplaukia lietuvių ašaros ir iškrypuoja išlinguoja paramos siuntiniai.

Siuntiniai iš Balfo Centro

Nei karščiai, nei atostogos nesulaiko šalpos prašymų srovės. Centro Valdyba yra paskyrusi pinigines pašalpas lietuviams Italijon, Argentinon, Vokietijon, Prancūzijon. Centras daugiausia turi vargo su siuntinių prašymais iš Lenkijos. Liepos mėn. buvo supakuota ir išsiųsta 148 individualūs siuntiniai (107 rūbų ir 41 vaistų). Jų vertė keli tūkstančiai dolerių. Visa tai buvo Amerikos lietuvių dovana aušros belaukiantiems broliams.

Visi prašymai paramos į Lietuvą ir Sibirą tenkinami pirmoj eilėj.

306,322 doleriai

Mūsų buhalterija suskaičiavo, kad per 12 mėnesių Balfas sukaupė pinigais ir gėrybėmis per 306,000 dolerių, o šalpai ir administracijai ileido 307,767 dolerius (administracijai: algoms—$11,892, kitkam—$6,079, iš 6% visų išlaidų). Suprantama, kad skirtumą teko paviso—$17,921, t. y. nepilnus imti iš 1961 m. liepos 1 d. likučių. Pilnos metinės apyskaitos jau išsiuntinėtos direktoriatui ir skyriams, o Centro personalas ruošia dviejų metų veiklos apyskaitas Balfo Vienuoliktajam seimui, kuris įvyks Baltimorėje spalio 13-14 dienomis.

Jau dabar matyti, kad Balfo dviejų metų biudžetas viršijo pusę miliono dolerių, vien gėrybėmis buvo gauta ir vargstantiems lietuviams išskirstyta per pusantro miliono svarų įvairių gėrybių.

Nacių aukoms-invalidams žinotina

JT Komisaras Tremtiniams praneša, kad nuo nacių nukentėjusiems jau pradedama išmokėti vienkartinės pašalpos. Tokių užsiregistravo per 40,000 iš 52 įvairių kraštų, net 6,000 iš JAV. Didžiausioji grupė (per 20,000) yra lenkai, po jų seka rusai, ukrainiečiai ir kiti. Lietuvių vos keli šimtai.

Šis atlyginimas yra tik vienkartinė pašalpa, tikriau pasakius, pirmoji pagalba. Išmokama pradžioje 125.00 ar 250.00 dolerių, vėliau pagal taškus, nukentėjimo dydį—bus išdalinta visa turima suma. Išmokėjimai daromi per vietos bankus. Reikia pažymėti, kad tai pašalpai gauti registravimosi laikas jau pasibaigė (1962 m. kovo 31 d.). Tačiau visi tie, kurie dėl tautybės taip nukentėjo nuo nacių, kad tapo chroniškais ligoniais, gali (ir privalėtų) krenptis betarpiai į Vakarų Vokietijos vyriausybę ir reikalauti sau pensijos (kuri siekia iki $100 mėnesiui). Tuo tikslu reikia kreiptis į Vakarų Vokietijos vyriausybę šiuo adresu:

Bundesverwaltungsamt,
Hochaus, Koeln, Germany.

Terminas pareiškimams paduoti baigiasi šiais 1962 metais gruodžio 31 dieną.

Deja, nei Balfas, nei Vokietijos konsulatai JAV neturi tam reikalui jokių blankų, nei aiškesnių instrukcijų. Taip pat neturime Balfe jokių žinių, ar galima gauti ir kaip atlyginama už prarastą turtą.

Balfo Reikalų Vedėjas

NEVERK BE REIKALO!

Geriau perskaityk Antano Gustaičio knygą A n a p u s T e i s y b ė s. Joje atpažinsi ir savo draugus ir priešus ir net patsai iš savęs imsi juoktis. Kaina $2.20. Gaunama Keleivio administracijoje.

LIETUVOS ŽEMĖLAPIS

Gražų Lietuvos žemėlapį galite gauti Keleivio įstaigoj už 50 centų.

MOTERŲ SKYRIUS

STEPONAS KAIRYS

Iš kūdikystės atsiminimų

(Tęsinys)

Šulcų arklys atsitiktinai mano tėveliui pridarė žalos, nutrypdamas avižų dirvos galą. Tėvelis arklį parsivedė namo ir uždarė tvarte. Reikėjo arklys vaduoti. Šulcas-tėvas, žinodamas, kad nuėjus arklio vaduoti, teks iš tėvo išklausyti nemalonių, šlėktai gal nepakenčiamų "poterių," pats vaduoti nėjo ir savo vieton pasiuntė žmoną. Šulcienė, tyli, rami moteris, kaip ir nederėjusi Šulcų pasipūtusiai šeimai, reikalą be sunkumų su tėveliu sutvarkė.

Šulcų šeimoje buvo du sūnūs—Jonas ir Mykolas ir paauganti mergaitė. Tos šlėktų šeimos aršiausi buvo tėvas ir Mykolas.. Ir man visai nelauktai toje ypatingoje šlėktų šeimoje teko išbūti kurį laiką. O taip atsitiko štai dėlko.

Šulcų dukra—jau paauguolė ir todėl buvo pats laikas ją rašto pamokyti, žinoma, lenkiškai. Turbūt Šulco-tėvo rūpesčiu buvo Zosei surastas ir mokytojas, Šulcų tolimas giminaitis, jau pagyvenęs žmogus, kiek daugiau pamokytas, kaip sakėsi, galįs vaikus paruošti ir į gimnaziją stoti. Mokytojas kalbėjo ir skaitė tik lenkiškai. Ir kai vienai Zosei buvo nuobodu, nuobodu buvo ir mokytojui, todėl pradėta kaime ieškoti ir daugiau vaikų mokyti. Buvau pirmasis ir bematant atsidūriau Šulcų gryčioje. Mūsų kaime susirado dar pora vaikų, ir Šulcuose pradėjo veikti slapta mokykla.

Pradžioje mūsų mokytojas mus mokė lenkiškai, bet neilgai. Mūsų kaime atsirado toks, kuris Kurklių uriadninkui pranešė, kad visų nemėgiamo Šulco troboje slaptai mokinasi vaikai. Nereikėjo ilgai laukti, kad Užnevėžiuose pasirodytų Kurklių uriadninkas. Kai tik tą sužinojome, mūsų "mokykla" iš karto pabiro, tarp savųjų pasislėpė ir mūsų mokytojas. Tokia buvo ir mano tolimesnio mokymosi pradžia. Iš jos atmintyje beliko mažas įvykis.

Šulcai laikė žasys ir turėjo piktą žąsiną. Man buvo neatidėtino reikalo į kiemą išeiti. Jau buvau su kelnėmis. Eidamas į kiemą beveik tikrai žinojau, kad turėsiu susitikti su žąsinu, bet pasirinkimo nebuvo ir pasiryžau. Kieme dar nevisur buvo ištirpęs ledas ir vietomis buvo vandens klanai. Žąsinas puolė pirmutinis klastingai šnibždamas. Rankose neturėjau jokio ginklo ir tas nulėmė žąsino puolimą. Jis šnibždamas įkibo į mano drobines kelnes ir smarkiai patraukė. Netekau pusiausvyros ir paslydęs kritau į vandens klaną. Atsikėliau, bet kelnės buvo jau šlapios. Šokau bėgti į trobą kad ir toks, o žąsinas, begėdiškai savo pergalę rodydamas, mane pagynėjo iki priemenės. Šulcienė mane pasitiko su tikra užuojauta. Šlapias pasileidau bėgti namo.

Taip tuo tarpu nepaprastai prasidėjo ir taip netikėtai nutrūko mano "aukštasis" mokslas. Bet jam nebuvo lemta nutrūkti visai. Gal tai buvo bendra "laiko dvasia," kad kiek pasiturintiems to meto ūkininkams parūpo savo vaikus mokyti. Jei tik kurioje šeimoje atsirasdavo "atliekamas," nebūtinai reikalingas vaikas iš berniukų, jis reikėjo būtinai mokyti, kad galėtų duoną valgyti ne tik iš arklo. Kad turėtų ką mokyti rūpėjo ir naujam mano mokytojui. Naujas kandidatas atsirado mūsų netolimuose kaimynuose. Tai buvo Adomo Žvirblio iš "Leliuvkos" sūnus Steponas, kiek už mane paaugesnis berniukas. Mano mokytojas dar ir tuo buvo įdomesnis, kad Stepono tėvai rodė palankumo lenkų kalbai net šeimos gyvenime.

Neilgai truko, ir jau dviese sėdome naujoj Žvirblių troboj, naujo mokytojo stropiai prižiūrimi, ir skaitėme. Kaip skaitėme ir kaip ilgai taip mokėmės, dabar negaliu prisiminti. Tačiau garsas apie mūsų mokyklą, atrodo, plito po pasaulį. Neatsimenu iš kur tas ėjo, bet ir Žvirbliuose pradėta kalbėti, kad mokinių mūsų mokyklai gali būti ir daugiau ir būtent iš Vastapų dvaro. O tie Vastapai buvo nuo mūsų beveik "už jūrų marių"—Aluntos parapijoj. Bet kalbos, atrodo, nebuvo tuščios ir pagalios tėvų buvo sutarta, kad aš ir Žvirblių Stepas važiuojame į Vastapų dvarą mokytis. Vastapuose turėjo prisidėti dar keli vaikai. Ne be susijaudinimo pasiruošiau kelionei aš su Žvirbliu Stepu važiuoti į Vastapų dvarą, kurį vaizdavaus nepaprastai didingu. Nuvykom kartu su mūsų mokytoju.

Dvaru gavau iš dalies nusivilti. Vastapus privažiuodamas iš kalnelio pirmltinį pamačiau jų tvenkinį, ir kai gerai neįsižiūrėjau, man galvoje šovė keista mintis: bene tai yra dvaro rūmų vaizdas. Kai akis pratryniau, tikrieji Vastapai pasirodė jau nebe tiek didingi. Iš tikrųjų tai buvo tarp septynių ūkininkų išparceliuotas dvaras, kurio pėdsakai ir trobesiuose dar nebuvo išnykę. Visų pirma buvo pasilikęs senas dvarininko gyvenamas namas su buvusio parketo žymėmis ir dvaro arklidės, gaisro paliestos, bet nevisai sudegusios. Tad ir tame arklidės trobesy apsigyvenęs ūkininkas, bene Kazys Kemešis, ligi nepasistatė naujo gyvenamo namo, buvo vadinamas Kemešis Stainis.

(Bus daugiau)

78 METŲ BŪDAMA MOKOSI SKRISTI

Myrtle Urickson tuoj minės savo amžius 78 metų sukaktį, o vis dėlto ji nori gauti lakūno diplomą. Ji jau turėjo 10 skraidymo pamokų. Čia ją matome sėdint prie vairo Inglewood, Calif., aerodrome.

NE GIRELĖ . . .

Ne girelė, ne žalioji ūžia —
plačiame laukely piktosios bitužės:
bitužėlės - kulkos skaudžiai gėlė. . .
Ten nutiško, ten žerėjo kraujo gėlės.
Saulė kėlės, kėlė žalią žolę —
brolužėlis nuo žirgelio puolė.
Lėkė žirgas be jojiko — vėjas švilpė,
kadaravo sidabrinės kilpos.
Ir išėjo prie vartelių sesė —
bėras žirgas kojom žemę kasa.
—Ei, bėreli, ko liūdnai taip žvengi,
kraujo putos riestą kaklą dengia?
Ko perbėgai, paržvangėjai be jojiko,
kur jaunasis brolužėlis pasiliko?
Ar kovoja didįjį karelį,
ar aukštajam ilsisi kalnely?
—Jau karelis didis iškovotas
miega kareivėliai laukų plotuos.
Ten švytravo, ten kryžiavos kalavijai,
temo saulė, kulkų lietus lijo.
Brolužėlį kaip bijūną skynė,
vai, paguldė galvą už tėvynę.
Ant jo kapo kruvinos lelijos,
plieno kardas prie šalies rūdyja.

Benediktas Rutkūnas

Viešnia iš Lietuvos

Pereitą šeštadienį mūsų įstaigoje apsilankė viešnia iš Lietuvos, ką tik atvykusi iš vieno geriausių Lietuvos sovchozų, Marijona Palionytė Tamošiūnienė. Ji atvyko iš Waterbury ir kitur žinomo daktaro M. Devenio buvusio Leonpolio dvaro, kurs dabar yra didelio komunistinio sovchozo (valstybės dvaro) centras. Prie buvosio M. Devenio dvaro komunistai prijungė aplinkinių ūkininkų žemes, kurios seniau buvo apjungtos viename kolchoze.

Marijona Tamošiūnienė yra gyvas liudininkas iš mūsų senosios tėvynės, kuri rusams užpludus pergyveno visokių baisybių ir labai didelių permainų jos ūkio ir valstybės gyvenime.

Tokių liudininkų nėra daug ir ypač maža žmoniu. kurie ant savo pečių nešė Lietuvos valstiečių naujausią, iš Pusijos atnešta kietą kolchozinę ir sovchozinę baudžiavą. Tai yra gyvas liudininkas, prieš kurį nublunka papirkti ir pasamdyti liudininkai, kurie ir Lietuvoj nebuvę gatavi yra savo galvas guldyti, kad Lietuvos žmonės gyvena gerai. o kai nukelia koją į Lietuvą. tai parsiveža propagandos maišus ir pasakoja visokius gražius dalykus. kurie gali būti gražūs kai kuriems ponams biurokratams, bet ne visiems Lietuvos žmonėms.

Gyva liudininkė iš Rasiūnų kaimo, Deltuvos valsčiaus ir iš Leonpolio sovchozo yra pergyvenusi Lietuvoje vykusius pasikeitimus ant savo nemažai vargo mačiusios kupros. Ji stebėjo Lietuvis įjungimą į Sovietų Rusiją, ją varė balsuoti renkant taip vadinamą "liaudies seimą," ji pergyveno rusų grįžimą į Lietuvą ir partizanų karą prieš rusus okupantus. Liudininkė neslepia to karo baisumo ir žiaurumo. Tai buvo ne tik lietuvių karas prieš rusus, bet rusų eilėse kariavo nemažiai ir lietuvių, kurie įvairiais sumetimais, dažnai tik iš pigių išskaičiavimu stojo į "stribų" (istrebitelių) eiles, kad išvengtų didžiojo fronto prieš vokiečius, arba, kad galėtų pasilikti arčiau savo šeimų, arba ir pigiais kailio sumetimais.

Po partzaninio karo, liudininkė pergyveno "savanoriška" kolchozų kūrimą, kuriame savanoriškumo nebuvo nė už staliniška kapeiką, bet užtat buvo ašarų, smurto, sauvalės ir nežmoniškumo jūros.

Suvaryti į kolchozus, Lietuvos valstiečiai greitu laiku buvo vėl varomi į sustambintus kolchozus, ir vėl, žinoma, "savanoriškai." Per tą kolchozų sustambinimą, M. Tamošiūnienė pateko į valdžios dvarą ir ten vargo prie sunkių lauko darbų, iki dėl senatvės nebegalėjo laukų dirbti ir palikusi našlė turėjo gyventi iš mažiuko daržėlio ir vienos karvutės, kuri ir buvo jos maitintoja.

Lietuvoj yra rašytojų, kurie valgydami valdišką duoną, rašo kolūkiškomis temomis. Tai yra valdžios išlaikomi pataikūnai, kurie turi rašyti, kaip valdžia nori, kad jie rašytų. Jų raštuose lietuvio valstiečio vargo ir rusų atnešto skurdo neužtiksime. Bet pakalbėjus kad ir trumpą laiką su moterimi, kuri išgyveno visą kolchozų ir sovchozų baudžiavą, galima gauti vaizdą, per kokius vargus perėjo Lietuvos žmones bolševikams į Lietuvą susikrauscius. Matė vargo, bado ir sunkaus darbo ir Lietuvos miestų gyventojai, bet su Lietuvos valstiečiais jie negali lygintis. O juk ir dabar pusė Lietuvos žmonių gyvena iš žemės ūkio darbo ir siunčia savo darbo vaisius Maskvos užkariautojams ir okupantams, patys gyvendami kunigo Strazdelio aprašytu vargo ir nelaisvės gyvenimu.

Marijona Tamošiūnienė moka pasakoti apie savo asmeninius pergyvenimus ir moka stebėti gyvenimą. Iš jos žodžių susidarai vaizdą, kaip Lietuvos žmonės ėjo Kalvarijos kelius visus pokarinius metus ir dabar gyvena "vagių gyvenimą," nes jei nevogsi, nekombinuosi, tai negalėsi ir gyventi. Komunistai giriasi išauklėję "naują žmogų," bet iš senos ir gyvenimo mačiusios moters pasakojimo aiškiai gaunname vaizdą, kaip vergiška bolševizmo tvarka iš žmonių išauklėjo vagis, kurie savo gyvybę gelbsti visokiais neleistinais būdais. Bet gyvybę gelbėti reikia. Reikia valgyti, norisi ir apsirengti, o iš savo prakaito išgyventi negali, nes plėšikas okupantas siekia visas uždirbtas gėrybes pasiimti sau, darbo žmogui nepalikdamas iš ko pragyventi. Tokioj plėšikavimo tvarkoj turėjo atsirasti "naujas žmogus," kurs moka sugeba iš savo paėminimo kombinuoti, bet kartu jis pats ir pasijuokti.

Viešnia iš Lietuvos užsiminė ir sažinės laisvę bolševiku tvarkomoj Lietuvoje. I bažnyčią einančius senus ir šiaip "praščiokus" žmones nieks nepersekioja, bet bėda, jei moksleivis ar tarnautojas bus pastebėtas bažnyčioje, tokiam nei mokyklo, nei tarnyboj vietos nėra.

Trumpa santrauka pasikalbėjimo su M. Tamošiūniene skaitytojai ras antrame puslapyje, o vėliau pasistengsime duoti ir daugiau žinių iš retos viešnios pasakojimų.

LIUTAI IŠSIGANDO ŽMOGAUS

Afrikoj, Ugandoj, pašto išnešiotojas, norėdamas sutrumpinti kelią, nutarė dviračiu važiuoti per tautinį parką. Viename kelio pasisukime jis staiga pamatė čia pat saulėj besikaitinančius 14 liūtų. Ką jis turėjo daryti? Pasukti iš kelio nebuvo kur. Dviračio stabdis veikė blogai. O sustoti keli žingsniai nuo liūtų gaujos nebuvo prasmės. Todėl paštininkas, sustingęs iš baimės, važiavo, rodos, į neišvengiamą mirtį. Bet kas atsitiko?

Liūtai išsigando daugiau, negu paštininkas. Jie pašoko bėgti, du net peršoko per važiuojantį paštininką, o kiti išbėgiojo į visas puses.

PREMIJA UŽ "AVIS"

Dabartinėj Vokietijos sostinėj Bonnoj buvo tarptautinis studentų sąskrydis. Jame buvo duota 3 minutės rašiniui apie avis parašyti. Varžybas laimėjo geltonodis studentas už šitokį rašinį:

"Avis — seniausias keturkojis žmogaus draugas yra ne šuo, bet avis, kaip tvirtina vokiečių zoologas dr. Herre. Jau 9,000 metų prieš Kristų avis buvo naminis gyvulys. Kiaulė pasirodo tik 6,000, o galvijai tik 5,000 metų prieš Kristų tebuvo prijaukinti. dar vėliau težinomas šuo, kaip žmogaus palydovas. Bonnoj avių 1930 metais tebuvo tik 30, o 1962 m. 554."

RUDENS MADOS

Paryžiaus madų kūrėjos Chanel suknelė ateinančio rudens dienoms.

GERIAUSIA DOVANA

Jei galvojate apie dovaną savo pažįstamam ar draugui, tai atsiminkite, kad geriausia dovana bus šios knygos:

H. Tautvaišienės "Tautų kapinynas Sibiro tundroje," kaina $1.25.

Stasio Michelsono "Lietuvių Išeivija Amerikoje," kaina minkštas vršeliais $4, kietais $5.00.

Stepono Kairio "Lietuva budo", kaina $5.50

Kipro Bielinio "Dienojant", kaina $6.00.

Kipro Bielinio "Penktieji metai", kaina $6.00.

Jas galite gauti ir Keleivio administracijoje:

636 Broadway,
So. Boston 27, Mass.

TURIME LIETUVOS ISTORIJĄ

Dar turime dr. V. Sruogienės Lietuvos istorijos kelis egzempliorius. Tai didžiausia ir visiems supranamai parašyta knyga, 947 psl., su trimis žemėlapiais ir daug paveikslų. Kaina 12 dolerių.

ĮDOMIOS ir NAUDINGOS KNYGOS
Pačiam Skaityti ir Kitam Dovanoti

LIETUVIU IŠEIVIJA AMERIKOJE, vaizdi šio krašto lietuvių istorija, gausiai iliustruota, parašė St. Michelsonas, virš 500 puslapių. Kaina kietais viršais $5.00, minkštais viršais $4.00
kaina $1.25

ŽVILGSNIS Į PRAEITĮ. K. Žuko įdomūs atsiminimai, 477 psl., kaina $5.00

VAIKO SVEIKATA, parašė dr. V. Tumėnienė, daug svarbių patarimų vaikų sveikatos klausimais, 136 psl.

DIENOJANT. "knygnešių karaliaus" sūnaus Kipro Bielinio įdomūs atsiminimai, 464 psl., kaina....$6.00

1905 METAI, Kipro Bielinio atsiminimų antroji dalis, 592 puslapiai. Kaina $6.00

PASAULIO LIETUVIŲ ŽINYNAS paruošė Antanas Simutis, daugybė žinių lietuvių ir anglų kalbomis apie lietuvius visame pasaulyje. 464 psl. Kaina $6.50

LIETUVIŲ DAINOS AMERIKOJE, surinko ir suredagavo Jonas Balys, 472 dainos su gaidomis. Angliškai duotas kiekvienos dainos turinys, todėl tinka dovanoti ir lietuviškai nekalbantiems, įrišta $26 pusl. kaina $5.00

LIETUVIŲ KALBOS GRAMATIKA Parašė dr. D. Pilka. Pritaikinta Amerikos lietuviams, 144 puslapių. Kaina $1.00

MARLBOROUGH'S LITHUANIAN SELF-TAUGHT. M. Inkienė, geras vadovėlis lietuvių kalbos mokytis angliškai kalbančiam, 144 psl., kaina $1.25

NEMUNO SŪNUS, Andriaus Valucko romanas iš 1935 metų Suvalkijos ūkininkų sukilimo prieš Smetonos diktatūrą. Pirma dalis 380 psl. Kaina ..... $3.00.

NEMUNO SŪNUS, Andriaus Valucko romano antroji dalis, 426 puslapiai. Kaina $4.00

LIETUVIŲ LIAUDIES MENAS, jo meninių formų plėtojimosi pagrindai. Paulius Galaunė, didelė knyga su daugybe paveikslų, gerame popieriuje. Kaina $8.50

TIKRA TEISYBĖ APIE SOVIETŲ RUSIJĄ, arba komunistų diktatūra faktų šviesoje. Trumpa bolševizmo istorija ir valdymo praktika. Labai daug informacijų, 96 psl. Kaina ..... 50 Cnt.

SENOVĖS LIETUVIŲ PINIGAI nuo seniausių laikų iki Lietuvos nepriklausomybės galo 1795 metais Parašė Jonas Karys, daugybė paveikslų, 396 psl., gera popierius kaina $10.00

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS PINIGAI, parašė Jonas Karys, labai daug paveikslų, 255 psl. gera popiera. Kaina $5.00

AR ROMOS POPIEŽIUS YRA KRISTAUS VIETININKAS? Parašė kunigas M. Valadka. Svarbu susipažinti. Kaina $1.20

MILŽINO PAUNKSMĖ, Balio Sruogos trilogiška istorijos kronika, 73 psl., didelio formato. gera popiera, kaina $2.50

ALTORIŲ ŠEŠĖLY. V. Putino-Mykolaičio romanas trijose dalyse. Autorius, pats buvęs kunigas, aprašo, kaip kunigas Vasaris išsižadėjo kunigystės dėl moterystės. Visos trys dalys įrištos į vieną knygą, kieti viršai, 631 puslapis. Kaina ..... $6.00.

DEMOKRATINIO SOCIALIZMO PRADAI. Populiari ir naudinga knyga šių dienų klausimams suprasti. Kaina ..... 50c.

LIETUVA BŪDO, Stepono Kairio labai vaizdžiai ir įdomiai parašyti atsiminimai, kaip Lietuva kėlėsi iš miego, geriausia dovana kiekviena proga, gražiais kietais viršeliais, iliustruota, 416 puslapių, didelio formato. Kaina $5.50

ŽEMAIČIŲ KRIKŠTAS, P. Abelkio istorinis romanas iš žemaičių krikšto laikų, kieti apdarai $3.50

ŽEMĖ DEGA, J. Savicko karo metų (1939-1945) užrašai. Pirmoji dalis 453 psl. Kaina $4.50

ŽEMĖ DEGA, J Savicko užrašų antroji dalis, 414 psl. kaina $4.50

KODĖL AŠ NETIKIU Į DIEVĄ? Atvira nuomonė, įdomūs argumentai. Kaina ..... 20 Cnt.

SOCIALIZMO TEORIJA. Trumpai ir aiškiai parodo, kaip keitėsi visuomenės santvarka ir kodėl ji dar keisis. Kaina ..... 25 Ct.

IŠĖJUSIEMS NEGRĮŽTI. M. Katiliškio meistriškas aprašymas, kaip karui einant prie galo tūkstančiai lietuvių bėgo į Vakarus nuo rusų 'vaduotojų', 536 psl. Kaina $5.00

SIAURUOJU TAKELIU. K. B. Kriaučiūno atsiminimai iš Lietuvos ir iš Amerikos lietuvių gyvenimo. 178 psl., kaina $2.00

SUŽADĖTINĖ. J. Titinio 15 trumpų pasakojimų. 180 psl. Kaina .. $2.00

MAŽOJI LIETUVA, parašė M. Gimbutienė, J. Gimbutas, J. Lingis, J. Balys ir J. Žilevičius, 326 psl., kaina ..... $5.00.

CEZARIS, Mirko Jesulič romanas trijose dalyse, kiekviena dalis po $2, arba visos 3 dalys $6.00

NAUJA VALGIŲ KNYGA, parašė M. Michelsonienė, 250 įvairių lietuviškų ir kitų tautų valgių receptų, 132 puslapiai, kaina $1.25

ATLAIDŲ PAVĖSYJ. P. Abelkio romanas iš Žemaičių Kalvarijos praeities, 467 psl. Kaina $4.00

VISUOTINAS TVANAS. Ar galėjo toks tvanas būti ir ką apie tai sako mokslas? Kaina ..... 25 Cnt.

SOCIALDEMOKRATIJA IR BOLŠEVIZMAS. Pagal Kautskį, naujausiomis žiniomis papildyta tuo klausimu knygutė. Kaina.. 25 Cnt.

SOCIALIZMAS IR RELIGIJA. Parašė E. Vandervelde, vertė Vardūnas. Kaina ..... 25 Cnt.

TAVO KELIAS Į SOCIALIZMĄ. Parašė Leonas Bliumas. Trumpas socializmo aiškininmas. Kaina 25 c.

JUOZAS STALINAS, arba kaip Kaukazo išpotis buvo pasidaręs Rusijos diktatoriu. Kaina 25 Cnt.

DĖL LAISVOS LIETUVOS. Lietuvos socialdemokratų raštai dėl bolševikų okupacijos ir teroro Lietuvoje. Kaina ..... 25 Cnt.

LIETUVOS SOCIALDEMOKRATŲ PARTIJOS PROGRAMINĖS GAIRĖS, 32 psl., kaina ..... 25 Cnt.

VLIKO GRUPIŲ KOMISIJOS PRANEŠIMAS, arba kodėl musuose nėra vienybės, 80 psl., kaina .. $1.00

ŽEMAITĖS RAŠTAI. Garsiosios mūsų rašytojos pirmojo karo metu Amerikoje parašyti vaizdeliai su rašytojos paveikslu, 128 puslapiai, kaina ..... 50 Ct.

Užsakymus ir pinigus prašome siųsti šiuo adresu:

KELEIVIS

636 E. Broadway ——:—— So. Boston 27, Mass.

Save kaltinąs advokatas

Pasirodo, kad yra ir tokių advokatų. Vienas tokių yra inž. Julius Jodelė, Amerikos Lietuvių Tarybos Los Angeles skyriaus pirmininkas, uolus Kuchelio ir kitų į kongresą įneštų rezoliucijų rėmėjas. Tos rezoliucijos mūsų visuomenėn įnešė tokios nesantaikos, kuria tik mūsų priešai komunistai labai džiaugiasi.

Tas "advokatas" buvo atvykęs ir į Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavimą Chicagoje liepos 28-29 dienomis ir norėjo, kad suvažiavimas pasisakytų už tas rezoliucijas. Deja, "advokatas" Jodelė jas taip gynė, kad pats visą bylą pražudė.

"Naujienos" Nr. 185 taip apie tai rašo:

"Ponas Aleksis (Jis tuo metu pirmininkavo, Kel. red.) pradžioje pareiškė, kad rezoliucijų klausimas Amerikos lietuviams yra nepaprastai svarbus, todėl čia jis ir reikia išrišti. Jis leisiąs visiems išsikalbėti, kad vėliau kiekvienam būtų aišku, kur stovi Altas, ko siekia Amerikos lietuviai.

"Jodelė, priminęs, kad pačioje pradžioje Altas rėmęs Los Angeles republikonų rezoliuciją, bet vėliau nuo rėmimo susilaikęs, pradėjo įtikinėti suvažiavusius Alto atstovus, kad dėl jo rezoliucijos susidariusi netiksli nuomonė. Jodelė niekad negalvojęs, kad Kuchelio rezoliucija atnešianti Lietuvai laisvę. Tai buvusi tik priemonė duoti darbo veikliems Los Angeles skyriaus nariams. **"Tai pašūkavimas, kad Washingtonas nepripažintų rusų okupacijos..."** Jodelės tonas buvo labai švelnus. Jis negalis suprasti, kodėl prieš tokios mažos svarbos dalyką, kaip Kuchelio rezoliucija, kai kas taip griežtai pasipriešinęs.

"Dr. Nemickas tuojau Alto suvažiavimui pasiūlęs paremti Los Angeles grupės rezoliuciją, padaryti sava. Inž. Eugenius Bartkus dr. Nemicko pasiūlymą parėmęs. Jis pasisakė, kad jis visą laiką rėmęs šią rezoliuciją.

"Duotas žodis iš Detroito atvykusiam frontininkui Damušiui. Jis visomis keturiomis pasisakė už Kuchelio rezoliuciją. Jis pradėjo reikalauti, kad skyriams būtų leista veikti. Damušis pakartojo ilgiausią litaniją kaltinimų Altui ir baigė viską "vieno žmogaus užsispyrimu."

"Teisėjas Jonas Žiuris patarė šio klausimo labai prie širdies neimti. Politikieriai rezoliucijas remia rinkimų metais, o vėliau jas užmiršta. Jis patarė lietuviams nesipykti dėl rezoliucijų. Tų rezoliucijų būta labai daug, bet dauguma jų nuėjo į gurbą.

Rezoliucijų reikalais kalbėjo ir dr. Šidlauskas. Jis aiškino suvažiavimo atstovams, kad Los Angeles rezoliucija bereikalingai dvigubinanti darbą"

Po jo kalbėjo M. Gudelis (Spausdinama dalis kalbos):

"Man nepatiko, kad pirmininkas leido Jodelei kalbėti. Čia yra Alto atstovų suvažiavimas. Girdėjau, kad ir kiti zurzėjo prieš tokį pirmininko leidimą. Bet aš pakeičiau savo nuomonę. Pono Jodelės atvykimas ir leidimas jam čia išsikalbėti yra vienas vertingiausių šio suvažiavimo dalykų. Jodelė man tvirtino, kad jis savo pinigais mokąs šios kelionės išlaidas, bet jeigu šiame suvažiavime iškiltų jo kelionės išlaidų apmokėjimo klausimas, tai aš balsuočiau už tai, kad Jodelei ši kelionė būtų apmokėta.

Pasakysiu, kodėl taip manau. Iki šio meto mes visi buvome įtikinėjami, kad jo vadovaujamas komitetas veda rimtą darbą; kad to komiteto siūloma rezoliucija yra labai naudinga Lietuvos laisvės kovai; kad žmonės, anksčiau pasisakę prieš Kuchelio rezoliuciją, yra padarę beveik vieną baisiausių nusikaltimų prieš lietuvių tautos reikalus. Tuo tarpu iš p. Jodelės kalbos, pasakytos šiame Alto suvažiavime, **mes visi girdėjome, kad nei pats Jodelė netiki, kad rezoliucija būtų kada nors priimta. Girdėjome, kad jis pats netiki, kad ta rezoliucija būtų tokia jau svarbi Lietuvos laisvės kovai. Jis pats pasakė, jog tai buvo tik dirbti norinčių vyrų pašūkavimas.** Jodelė stebisi, kaip ši paprasta propagandinė priemonė galėjusi sukelti tiek kivirčų...

Dabar mes visi žinome, kur stovime. Ne lietuvių tautos priešai tai pasakė, ne sekretoriaus vadovaujamas dienraštis, bet mums tai pasakė pats Jodelė, savo iniciatyva net iš Kalifornijos atvažiavęs į šį suvažiavimą.

Mes taip pat girdėjome pasiūlymą Alto suvažiavimui pritarti šiai jokios reikšmės neturinčiai propagandinei rezoliucijai. Šis pasiūlymas tuojau buvo paremtas. Kad p. Bartkus pritarė šiam pasiūlymui, tai mes nesistebim. Bet mus nustebino dr. Nemickas, pats nuosaikiausias ir apdairiausias tautininkų atstovas. Kaip jis galėjo siūlyti šiam suvažiavimui pritarti rezoliucijai, kurios rezoliucijos iniciatoriai nesitiki pravesti ir nelaukia iš jos jokios naudos? Mes ne vaikai, suvažiavome ne žaisti. Suvažiavimas gali pritarti tik rimtiems dalykams, o ne vaikų žaidimams.

"Gerbiamieji, tik pagalvokite, į kokią padėtį mes pastatytume Vykdomojo komiteto narius, jei suvažiavimas pritartų Kuchelio rezoliucijai. Dabar Valstybės Departamentas ir Kongreso komitetai p. Šimutį ir dr. Grigaitį laiko rimtais vyrais. Kiekvieną kartą, kada jie nuvažiuoja į Washingtoną, juos priima, jų išklauso, o labai dažnai ir paklauso. Juos skaito pavyzdžiu bendro darbo. Nei lenkai, nei rusai, nei vengrai, nei ukrainiečiai neturi tokios didelės įtakos Washingtone, kokią turi Alto Vykdomasis Komitetas, o mes, primesdami jiems propagandinę Jodelės rezoliuciją, padėsime juos į kvailą padėtį. Rimtus vyrus versime dirbti vaikų darbą. Šis suvažiavimas jokiu būdu negali užkarti tokios gėdos Alto Vykdomajam Komitetui."

Po M. Gudelio kalbos niekas daugiau rezoliucijos nebegynė, o pirmininkaujantis nebelaikė reikalinga net paremto pasiūlymo balsuoti, nereikalavo to ir patys pasiūlytojai.

LĖKTUVŲ IŠDAIGOS KONE PASIBAIGĖ LIŪDNAI

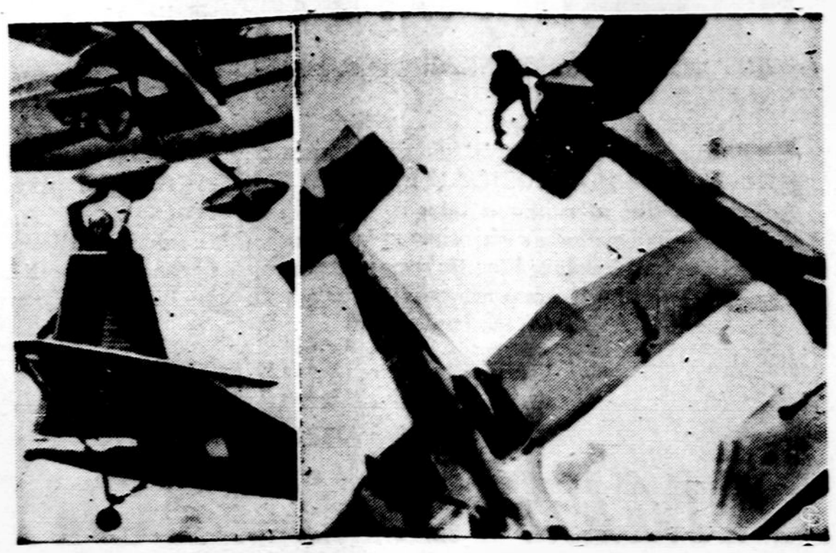

Du lėktuvai virš Ventura, Calif., rodė, kaip žmogus iš vieno lėktuvo ore nusileidžia į kitą lėktuvą. Lyle Cameron, 31 metų, tu rėjo tą nusileidimą padaryti (kairėj), bet lėktuvai ore vienas kitą užkabino ir visa komedija pasibaigė netikėtai. Lėktuvai nukrito žemyn, o pilotai ir oro akrobatas nusileido saugiai žemyn parašiutais. Oro akrobatika galėjo pasibaigti labai liūdnai, bet šį kartą baigėsi laimingai.

Nepavykęs kermošius

Komunistai tikėjosi didelio kapitalo iš Suomijos sostinėje rengiamo tariamojo "Pasaulinio jaunimo festivalio," bet apsiriko, nes jame buvo tokių aiškių protestų prieš Maskvą ir kitokių įvykių, kokių niekas nesitikėjo.

Suomių spaudos dauguma ir visuomenė festivalį ignoravo, nereipė į jį jokio dėmesio. Nepaisant to, jau festivalio išvakarėse Helsinkio gatvėse būta antisovietinių su komunistais. Festivalio atidarymo dieną demonstracijos įgavo jau gana plačią apimtį. Demonstracijose dalyvavo tūkstančiai asmenų, daugiausia jaunuolių. Demonstrantai nešėsi su savim šūkius "Šalin komunistiški festivaliai!," "Lauk su visais komunistais!," "Pakarti Nikitą!" ir pan. Kai atskiros delegacijos žygiavo į festivalio aikštę, pakeliui jos buvo pasitiktos demonstrantų piktais šūkiais ir —akmenimis.

Grįžtančius iš festivalio komunistus demonstrantai palydėjo niekinančiais šūkiais. Įsimaišė policija, tačiau ji prieš tūkstantinę masę mažai ką tegalėjo padaryti, nors panaudojo net dujas. Būta sužeistų. Demonstrantų skaičius į vidurnaktį priaugo iki 5,000. Tik raitoji policija demonstrantus po vidurnakčio pagaliau išsklaidė. Tačiau jie naujai rinkosi prie parko, kur veikė sovietinė paroda. Demonstrantai mėgino ją šturmuoti, bet buvo atstumti. Demonstracijų ir susidūrimų įvyko ir sekančiomis dienomis.

Maskvos karti reakcija

Kaip ir buvo galima laukti, Maskva dėl nemalonių jai demonstracijų ir susirėmimų įvykių Helsinkyje smarkiai jaudinosi. Vyriausybės organas "Izvestijos" kaltina ypač kažkokius organizuotus provokatorius, kurie demonstracijas suorganizavę. Kaltinami Vakarų Vokietijos jaunimo organizacijų ir švedų "agentai," **kaltinami taip pat pabaltiečių sluoksniai Švedijoj ir kitur.** "Pravda" savo kaltinimus nukreipia į amerikiečius ir jų slaptosios tarnybos agentus. Kaip ir kiti Maskvos laikraščiai, "Pravda" tvirtina, kad demonstracijų organizatoriai buvę specialiai apmokyti (pvz. Miunchene, Free Europe priežiūroje).

Jei jau festivalis Austrijos sostinėje Vienoje parodė kitų tautų abuojumą tokiems komunistiniams parengimams, tai įvykiai Helsinky dar labiau patvirtino, kad laisvasis pasaulis su tokiais komunistiniais parengimais nenori nieko bendro turėti.

Eltos atstovo pranešimas

Komunistų rengiamą VIII jaunimo festivalį Helsinkyje žymėjo du bruožai: jį aiškiai boikotuoja krašto šeimininkai suomiai, ir jis suorganizuotas pagal įprastinę komunistinę režisūrą.

Dar prieš festivalio pradžią buvo būdinga, kad suomių spauda bent ligi liepos 23 d. apie komunistų rengiamą triukšmą tylėjo ir jo neminėjo nė žodžiu. Vienintelis laikraštis, plačiai rašęs ir teberašąs, tai komunistų "Kansan Uutiset". Pvz., populiariausias ir įtakingiausias Helsinkio dienraštis "Helsingin Sanomat" tik prieš festivalio pradžią įdėjo gyventojų pasisakymus apie festivalį, ir jie visi — neigiami. Būdinga dar ir tai, kad tik 4% iš apklausinėtų suomių pasisakė, kad jie labiau domisi festivaliu.

Suomiai ir šalia jų įvairios **užsieniečių organizacijos** visa padarė, kad tik atitrauktų visuomenės dėmesį nuo festivalio. Pvz., festivalio dienomis įvyksta sporto rungtynės tarp suomių ir švedų, ir jos sutraukia tūkstančius žiūrovų bei svečių iš Švedijos. Nors šiaip vasaros metu teatrai uždaromi, tačiau dabar jie veikia. Pavyzdingai suorganizuota šveicarų paroda pavaizduoja laisvos demokratijos bei Vakarų pranašumą, jaun. socialdemokratų paroda atstovavo Suomijos pasiekimus įvairiose gyvenimo srityse. Jaunieji amerikiečiai suorganizavo savo parodą.

Įvairiose miesto vietose, ir provincijos miestų neišskiriant, su milžiniška sėkme pasirodo amerikiečių džazo muzikos atlikėjai. Helsinkyje visur gali justi Vakarų įtakos— skelbimai, spaudos pobūdis, filmų programos (iš per 20 festivalio metu rodomų filmų vos viena Sovietų gamybos, o šiaip daugiausia JAV filmai).

Liepos 28 d. vėlų vakarą pagrindinėje miesto gatvėje - Mannerheimo bulvare, gaivališkai susirinkusi suomių studentų ir jaunimo minia **sukėlė prieš festivalį nukreiptas demonstracijas.**

Festivalio atidarymas įvyko liepos 29 d. — delegacijos žygiavo miesto centro gatvėmis ir stadione. Komunistai padėjo visas įmanomas pastangas stadijonui užpildyti ir iš provincijos atgabeno tūkstančius komunistų jaunuolių. Visa toji publika šūkavo, mosavo vėliavėlėmis. Delegacijų žygiavimas stadijone užtruko dvi valandas.

Sovietų delegacijoje (per 700) žygiavo ir devyni lietuviai, jų tarpe Lietuvos komjaunimo sekr. Česnavičius, kolchozo pirm. Mačiulionis, keli muzikai ir sportininkai. Iš Vakarų atvykusiems lietuviams pavyko su iš Lietuvos atvykusiais kiek pasikalbėti. Savo gausumu atkreipė dėmesį kubiečiai, italai, prancūzai, vak. vokiečiai, amerikiečiai (tačiau šių tarpe kiek teko patirti, vos apie 40 esama tikrų komunistų šalininkų, o apie 450 tarpe apie pusė buvo aiškūs festivalio priešininkai). Atidarymo kalbose skambėjo įprastinės komunistų frazės apie taiką —būdinga, kad festivalio rengėjai naudojo tik suomių ir prancūzų kalbas, dalinai ir ispanų, ir buvo išvengta anglų ir rusų kalbų.

Kitomis dienomis vyko keli šimtai kitų parengimų stadijone, įvairiose miesto salėse, aikštėse, koncertų salėse. Nepaisant miesto užtvindymo, suomiai į įvairias manifestacijas nekreipė dėmesio ir tai geriausiai galėjai pastebėti jų spaudoje. Festivalio dienomis suomių jaunimas kasdien leido spausdintą 4 psl. prieš festivalį nukreiptą leidinį "Helsinkio jaunimo naujienos"— anglų, prancūzų ir ispanų kalbomis.

VILNIS APIE V. ŠIRVYDĄ

"Vilnis" Nr. 155 šitaip rašo apie vieną iš Vienybės redaktorių:

"Apie V. Širvydą reikia pastebėti, kad jis **atsipalaiduoja nuo apsimaskavusių Lietuvos** patriotų, bet ir jis dar dažnai vartoja jų terminologiją apie "pavergtą Lietuvą," apie "nelaisvus lietuvius." Anądien jis net paabejojo, ar tikrai Lietuva yra Lietuviška.

"Mūsų patarimas jam: nuvykite Lietuvon ir patikrinkite."

Girdi, daug už Širvydą tamsesnis žmogus Dan Kuraitis, nuvykęs Lietuvon, praregėjo ir viešai apgailestavo, ką anksčiau apie Lietuvą rašęs (Kaip Dan Kuraitis "apgailestavo", mes jau rašėme). Todėl suprask, kad išmintingesniam žmogui Širvydui tikrą teisybę bus dar lengviau pamatyti.

NAUJAUSIOS KNYGOS

TAUTŲ KAPINYNAS SIBIRO TUNDROJE, H. Tautvaišienės šiurpūs atsiminimai iš Sibiro vergijos, 134 psl., kaina $1.25.

LIETUVIŲ IŠEIVIJA AMERIKOJE, St. Michelsono vaizdžiai parašyta šio krašto lietuvių istorija, 500 puslapių, kaina minkštais viršeliais $4.00, o kietais $5.00.

RAŠTAI — STRAIPSNIAI, ATSIMINIMAI, parašė Juozas Liūdžius, 246 puslapiai, kaina ..... $3.00.

ATSIMINIMAI APIE JUOZĄ LIŪDŽIŲ, parašė Petronėlė Liūdžiuvienė, 88 psl. kaina $1.00

NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ STATANT. Rapolo Skipičio atsiminimai, 440 psl., kaina. . . . $5.00

VEIDU PRIE ŽEMĖS, parašė Kotryn aGrigaitytė, 13 novelių, 204 psl., kaina $2.00.

ANGLŲ KALBOS GRAMATIKA, 215 psl., kieti viršeliai, kaina.....$3.50

Tas knygas galima gauti Keleivio administracijoje:

So. Boston 27, Mass.
636 E. Broadway,

JAU IŠĖJO NEPAPRASTAI ĮDOMI KNYGA

Lietuvių Išeivija Amerikoje

Parašė STASYS MICHELSONAS

Tokios knygos pas mus dar nebuvo. Ji turi 512 puslapių, gausiai iliustruota ir apima mūsų išeiviją visoj Amerikoj—nuo Kanados iki Argentinos. Ji parodo, kad išeivija prasidėjo 17-ame šimtmetyje, bet pirmutinė jos banga dingo; yra tik legenda, kad išsikėlę Amerikoje mūsiškiai pastatę "Aušros" miestą, vėliau virtusį New Amsterdamu ir dar vėliau New Yorku.

Taip pat sužinome, kad pirmieji lietuviai plaukė jūromis 3 mėnesius, ir išlipę Amerikoje rado ne aukso kalnus, bet sunkų vargą. Kai kurie jų iš New Yorko pėsti ėjo Pennsylvanijon anglių kasti. Tenai prasidėjo pirmosios kolonijos ir draugijos, ėmė kurtis socialistų kuopos, kurios vėliau sudarė Sąjungą. Jie pirmieji pradėjo leisti laikraščius ir kurti mokyklėles. Lygiagrečiai veikė laisvamaniai ir kūrėsi parapijos. Bet kai vyskupai ėmė savintis mūsiškių katalikų nuosavybes, bažnyčiose prasidėjo muštynės; dėlto sumanyta kurti nepriklausomas arba tautiškas parapijas. Tarp vienų ir kitų ėjo smarkios rungtynės.

Bet išeivija rūpinosi ir Lietuvos likimu. Ji gausiai aukojo pinigus caro valdžiai nuversti ir sudėjo milionus nepriklausomai Lietuvai.

Knygoje parodyta, kaip atsirado mūsų didžiosios organizacijos, kaip gimė Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir kodėl Amerikoje jai nesiseka. Bet tai tik maža knygos turinio dalelė. Medžiaga jai buvo renkama 40 metų. Patartina kiekvienam ją įsigyti. Puiki knyga dovanoms.

Parduodama be pelno. Gražiais kietais apdarais kaina $5.00; minkštais apdarais—$4.00.

Užsakymus prašome siųsti šiuo adresu:

KELEIVIS
636 E. Broadway So. Boston 27, Mass.

Pakalbinkime draugus, kaimynus ir pažįstamus užsisakyti "Keleivį." Kaina metams penki doleriai.

NAMAS NUOMAI AR PARDAVIMUI

Worcesterio apylinkėje greitam pardavimui ar išnuomojimui 6 kambarių namas, karštas vanduo ir vandenio apšildomas, garažas, barnia, du vištininkai, šeši ir pusė akro žemės. Kreiptis:
272 Oak St., Schrewsbury Mass.
Telefonas PL 4-7181. (31)

MES ATLIEKAME... VISOKIUS SPAUDOS DARBUS

Jei Jums reikia —

- *Biznio kortelių*
- *Spausdintų vokų*
- *Laiškams antgalvių*
- *Programų ar plakatų*
- *Bet kokiai pramogai biletų*
- *Draugijoms įstatų ar blankų*

"Keleivio" spaustuvė padarys Tamstoms viską ir prisiųs. Prašome kreiptis šiuo adresu:

"KELEIVIS"
636 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje

Jungia lietuvius bendram lietuviškam darbui, auklėja tautinį solidarumą, rūpinasi išlaikyti lietuvybę ir remia kovas dėl Lietuvos laisvos ateities.

SLA GYVYBĖS APDRAUDA IKI $10,000.

SLA—TAUPOMOJI APDRAUDA iki $10,000 dešimčiai ir dvidešimčiai metų ypatingai naudinga jaunimui. Po 10 ar 20 metų apsidraudęs gauna pilną apdraudos sumą.

SLA—mažamečių apdrauda—rimtas aprūpinimas ateičiai.

SLA—SVEIKATOS ir NELAIMINGŲ ATSITIKIMŲ apdrauda duoda pašalpos iki $325 į mėnesį.

SLA apdrauda—SAUGI, NELIEČIAMA ir NEPRARASTINA. SLA narių galima būti nuo gimimo dienos iki gilios senatvės.

Daugiau žinių apie SLA darbus ir apdraudas galite gauti SLA kuopuose, kurios yra visose žymesnėse lietuvių kolonijose ir SLA Centre. Rašykite tokiu adresu:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 West 30th Street, New York 1, N. Y.

Vietinės žinios

Aukos Balfui

Minint Baisiojo Birželio sukaktį, aukojo: S. Griežė-Jurgelevičius, K. Dusevičius, A. Brickus ir A. Andriulionis po $5, o A. ir V. Andriušiai, F. ir A. Karosai ir J. ir A. Matjoškos po $3, mažesnėmis sumomis suaukota $49, taigi iš viso $78.

Vajaus metu aukojo: A. ir J. Januškevičiai $20, SLA II apskritis $15, J. Vembrė, J. Kasys ir A. Andriulionis po $10, M. Bratėnienė, A. Ivas, J. ir A. Liutkoniai, S. Jankevičius, Z. ir S. Kiliuliai po $5, Lietuvių Piliečių Dr-ja $25, iš viso $115.

Balfo valdyba visiems aukojusiems dėkoja ir laukia aukos iš tų, kurie iki šiol nesuspėjo jos atiduoti.

Mirė V. Kavaliauskas

Rugpiūčio 6 d. mirė Vincas Kavaliauskas, 79 metų amžiaus, palaidotas rugpiūčio 8 d. šv. Mykolo kapinėse.

Velionis kilęs iš Daugų miestelio, į JAV atvyko 1907 metais, paliko liūdintys sūnus Villiam, dukterys Zuzana O'Brien, Anna Fossett, brolio šeima, 8 anūkai, 3 proanūkai ir sesuo Lietuvoj.

Norma mokytojaus ir mokysis

Norma Razvadauskaitė, šį pavasarį baigusi Emmanuel kolegiją, gavo stipendiją biologijai studijuoti Brown universitete (Providence, R. I.). Vieną semestrą ten studijavusi, ji nuo rudens mokytojaus aukštesniojoj mokykloj ir mokysis universitete.

Mažėja tekstilės pramonė

Massachusetts valstija iš seno buvo žymi tekstilės pramone, bet paskutiniais metais daug įmonių čia užsidarė arba išsikėlė kitur. Nuo 1947 metų vien vilnų tekstilės įmonėse dirbančiųjų skaičius sumažėjo nuo 167,000 iki 65,000.

Šio krašto tekstilės pramonei didelę konkurenciją daro užsienio valstybės, iš kurių importas yra labai padidėjęs.

Serga V. Montvilas

Vincui Montvilui iš So. Bostono New England Baptist ligoninėje padaryta operacija. Šiomis dienomis ligonis apleis ligoninę. Linkime jam greičiau susigrąžinti prarastas jėgas.

V. Vasyliūnas ruošiasi daktaratui

Vytenis Vasyliūnas, šį pavasarį baigęs fizikos mokslus Harvardo universitete, pakviestas į garsųjį Mass. Technologijos Institutą asistentu. Ten jis ruošis ir daktaro laipsniui gauti.

Vytenis Vasyliūnas yra kartu ir muzikas, jau ne kartą surengęs vargonų koncertą (paskutinysis buvo liepos 31 d.), dažnai savo tėvui smuikininkui talkininkaująs pianinu.

Pvz., Pilot muzikos recenzentas ir apie paskutinįjį koncertą gražiai atsiliepė, pažymėdamas, kad jaunas muzikas turi nuostabų ne pagal savo amžių muzikinį pajautimą ir todėl jo grojimą vadina "excellent."

L. Jasaitienė išvyko į Chicagą

Laima Jasaitienė, daktaro Stasio Jasaičio žmona, išvyko į Chicagą savo vaikų parsivežti, kurie trumpai atostogavo pas dėdę dr. Kazį Bobelį Elgine, netoli Chicagos. Žada grįžti po keliolikos dienų.

Lankėsi Sienkevičiai

Praeitą savaitę mus aplankė Antoinette ir Juozas Sienkevičiai iš Worcesterio. Jie savo dukteriai, kuri šiuo metu gyvena Japonijoj, nupirko M. Michelsonienės Valgių knygą.

Už McCormack ar Kennedy

Šį ketvirtadienį, rugpiūčio 16 d., So. Bostono Lietuvių Piliečių Draugijos susirinkime, be kitų klausimų, bus svarstoma, kurį kandidatą į senatoriaus vietą remti. Draugijos valdyba siūlo dabartinį gen. prokurorą Edward McCormack.

Dail. Juozas Bagdonas rašo

Dail. J. Bagdonas laiške bostoniškiams bičiuliams rašo, kad norėjęs čia savo parodą suruošti anksčiau negu kur kitur, kad pakely kitose parodose lankytojai dar neišpirktų geresnių kūrinių. Mat, pasirodo, kad ir modernaus meno šiaip jau negarbinantis vis pataiko įsigyti patį geriausią paveikslą.

Jo kūrinių paroda, kurią globoja LB Bostono Liet. Kultūros Klubas, čia Tautinės S-gos Namuose atidaroma rugpiūčio 31 d. ir tęsis iki rugsėjo 7 d.

BALSUOTOJAI, PABUSKITE!

• AUTOMOBILIŲ SAVININKAI!
• NAMŲ SAVININKAI!
Panaudokit savo balotus reikalavimui sumažinti automibilių apdraudos iškaičiams!
Panaudokite savo balotus, kad gyvenamų namų mokesčiai būtų peržiūrėti ir sumažinti!
• KELIAUTOJAI AUTOBUSAIS ir NAKTIES DARBININKAI!
Panaudokite savo balotus tam:
—kad padorus susisiekimo aptarnavimas būtų grąžintas dienos metu!
—kad keleiviai būtų tinkamai aptarnaujami vakarais ir nakčia!
—kad 30-40 centų mokestis už vieną keliavimą būtų sumažintas!
—kad McLernon būtų pašalintas!

BALSUOKIT UŽ

ADVO KATĄ

JAMES J. TWOHIG JR.

KURIS STATO SAVO KANDIDATŪRĄ Į VIETĄ

VALSTIJOS SENATORIAUS

VETERANAS BUVĘS ATSTOVAS

FELIKSAS ZALESKAS, 264 BOWEN ST., SO. BOSTON, MASS.

Darbininkų Dr-jos banketas

Lietuvių Darbininkų Dr-jos 21 kuopa rugsėjo 9 d. So. Bostono L. Piliečių Dr-jos salėje rengia metinį banketą.

Atvyko iš Lietuvos

Šiomis dienomis iš Lietuvos pas savo sūnų atvažiavo Marija Palionytė-Tamošiūnienė. Plačiau apie tai rasite 6 puslapy.

Praleista pavardė

Užuojautos pareiškime dėl P. Ramanauskienės mirties pereitame Keleivio numeryje praleista **Lucy ir Charles Marcilioniai,** jų pavardė turėjo būti greta kitų, bet liko išleista. Dėl to atsiprašome.

Moterys legionierės minės 25 metų sukaktį

Amerikos Legiono Stepono Dariaus Posto moterys savo 25 metų sukaktį minės rugsėjo 30 dieną So. Bostono L. Piliečių Dr-jos salėje.

BUTAS 3 KAMBARIŲ

Garo šildymas, karštas vanduo, pirmas aukštas, So. Bostone, 11 Swallow St. — visi patogumai. Kreiptis tel. AN 8-4390. Skambinti nuo 9 val. ryto iki 1 val. popiet. Butas tik suaugusiems.

(34)

IŠNUOMOJAMAS BUTAS

Išnuomojamas So. Bostone, netoli ajūrio, 4 ar 5 kambarių butas, yra visi patogumai.

Skambinti: AN 8-6745.

REIK PATYRUSIO BARTENDERIO

Geras atlyginimas, lengvos darbo sąlygos. Kreiptis pas Petrą Peldžių.
Strand Cafe Corp.
374 W. Broadway, So. Boston, Mass.

GERAS NAMAS

Dorchester, arti So. Bostono, po 5-5-5 kamb., atskiras garinis apšildymas, vienas su aliejum, kieto medžio grindys, 6 verandos (piazzai), didelis sklypas žemės. Savininkas, ligotas ir senas, turi greitai parduoti.

Kreiptis: Peter Yankum, telefonas GE 6-1465 vakare po 7 val., arba AN 8-0605 visą dieną.

(33)

DOVANOS Į LIETUVĄ

Siųskite dovanų siuntinius giminėms į Lietuvą per mūsų įstaigą. Siuntiniai nueina tvarkingai ir be trukdymosi. Neužmirškime gimir draugų Lietuvoje.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
174 Millbury Street
WORCESTER, MASS.
Tel. SW 8-2868

Paskutinė gegužinė pavyko

Nors sekmadienį oras nebuvo labai geras, bet į Valentinos ir Stepono Minkų radijo gegužinę Brocktone suvažiavo gana daug svečių, buvo atvykęs ir gen. prokuroras Edward McCormack su žmona, kurie patys įteikė ir savo dovanas išrinktajai gražuolei ir šokėjams.

Gegužinės meninę programą atliko Onos Ivaškienės vadovaujami mažieji šokėjai ir latvių šokėjai, kuriems vadovauja Lidija Abolins. Be to, savo "triksus" rodė magikas Aladin ir klounas.

Gražuole išrinkta Diana Kaučytė iš Dorchesterio, jos palydove Laurene Bernaškevičiūtė iš Brocktono.

Šokių varžybas laimėjo: Senių polkos—L. Šakys su A. Žideikiene, jaunimo polkos—M. Marcilionytė su DiStasio, valso—G. Austrum su M. Voldinš (latviai), tango—E. Chase su G. Skabeikiu.

Savaitę atostogų dviem asmenims laimėjo B. McCarty, o vienam asmeniui Jansonų viloje—J. A. Kiuras. B. W. Norwald laimėjo $50, E. Podell—$25. Kitas dovanas laimėjo S. Martišauskas, M. Hutchyns ir Valentine.

Pagal įžangos bilietus laimėjo šie: 024268, 024905, 024249, 025333, 025056, 025115.

Svečiai iš tolimos šiaurės

Stasys Šukys su savo šeima ir anūkais (iš viso 8 asmenys), gyvenantis Sioux Lookout, Ont., aplankęs Šukienės brolį Jurgelevičių New Jersey valstijoje, pereitą savaitgalį praleido Bostone, kur atvyko savo sesers ir svainio dr. Anthony Kapočiaus aplankyti. Šia proga Šukys su žmona, dukterimi ir sūnumi, Stasio Michelsono lydimi, aplankė ir Keleivio įstaigą.

Pirmadienį jie iš Bostono išvyko į Newarką ten pasilikusio Šukienės brolio pasiimti ir iš ten važiuos namo.

M. ir Pr. Lembertai grįžo

Monika ir Pranas Lembertai, su savo sūnum, marčia ir mažąja anūke praleidę dvi giedrias atostogų savaites Cape Code, pereitą šeštadienį vėl grįžo į Bostoną prie savo nuolatinių užsiėmimų. Vasarotojai gerokai saule nudegę ir pailsėję ir vėl džiaugėsi susitikę su senais bičiuliais.

GAVOME NAUJĄ ŽODYNĄ

Lietuviškas anglškas žodynas, paruošė Vilius Peteraitis, 58€ puslapiai, kaina 7 doleriai.

Pamaldos evangelikams

Sekmadienį, rugpiūčio 19 d. 2:30 val. popiet First Lutheran bažnyčioje Bostone (299 Berkeley Street) bus Bostone ir jo apylinkėse gyvenantiems lietuviams evangelikams pamaldos, kurias laikys vikaras A. Žilinskas.

Šis karas ne toks kaip iki šiol buvusieji. Dabar kas kurį kraštą užima, tas įveda ten ir savo socialinę tvarką.

Stalinas

NECCHI SIUVAMA MASINA
1960 Modelis

Nebuvo dar naudota. Siuva zigzagu, ado, išsiuvinėja, dirba monogramas, dirba žirkavones ir t. t., ir t. t. Originalė su penkių metų garantija $25 už viską—galima moketi po $1.25 per savaitę.

HA 6-3900

Bay View Realty Co
Real Estate - Insurance
Notary Public
Antanas JUKNEVIČIUS
Bronius MIKONIS
LICENSED BROKERS
Sąžiningas patarnavimas perkantiems, parduodantiems, ir draudziantiems namus, ūkius, ir verslus Bostone ir apylinkėse.
1672 DORCHESTER AVE.
DORCHESTER 22, MASS.
Office AV 8-4144
Res. AV 8-4144 ir CO 5-8841

Peter Maksvytis
Carpenter & Builder
925 E. Fourth St.,
So. Boston
Atlieku visus pataisymo, remonto ir projektavimo darbus iš lauko ir viduje, gyvenamų namų ir biznio pastatų, pagal Jūsų reikalavimą. Šaukite visados iki 9 valandų vakaro.
Telefonas AN 8-3630

GR 9-1805 ir AN 8-9304
Dengiame Stogus Ir Taisome Juos
ŽVYRU ir SMALA TAISOM
Taisome, šingeliuojame, dengiame aliuminijum ir dažome iš lauko sienas.
Free Estimates
ŠAUKTI PO 5 VAL. VAKARO
Du broliai lietuviai
Charles ir Peter Kislauskai
Garantuojame gerą darbą

Apsidrausk
NUO LIGŲ IR NELAIMIŲ
Draudžiame nuo polio, visokių kitokių ligų ir nuo nelaimių (ugnis, audra ir kt.) .. Visais insurance reikalais kreiptis:
BRONIS KONTRIM
Justice of the Peace—Constable
598 E. Broadway
So. Boston 27, Mass.
Tel. AN 8-1761 ir AN 8-2483

Dažau ir Taisau
Namus iš lauko ir viduje. Lipdau popierius ir taisau viską, ką pataisyti reikia. Naudoju tik geriausią medžiagą.
JONAS STARINSKAS
220 Savin Hill Ave.
Dorchester, Mass.
Tel. CO 5-5854

Charles J. Kay
LIETUVIS
Plumbing—Heating—Gas—Oil
Į Gazo šilimą permainyti $275
Telefonas: CO 5-5839
12 MT. VERNON STREET
DORCHESTER 25, MASS.

Tel. AV 2-4026
Dr. John Repshis
LIETUVIS GYDYTOJAS
Valandos: 2—4 ir 6—8
Sekmadieniais ir šventadieniais pagal susitarimą
495 Columbia Road
Arti Upham's Corner
Dorchester, Mass.

Dr. J. C. Landžius (Seymour)
Lietuvis Gydytojas ir Chirurgas
X RAY
534 Broadway,
So. Boston, Mass.
VALANDOS nuo 2 iki 4 ir 6 iki 7
TEL. AN 8-2712
Namai ir Ūkis:
287 Concord Rd., Billerica, Mass.
TEL. MO 3-2948

TELEFONAS AN 8-2805
Dr. J. L. Pasakarnis
Dr. Amelia E. Rodd
OPTOMETRISTAI
VALANDOS:
Nuo 9 ryto iki 6 vakaro
Trečiadieniais ofisas uždarytas
447 BROADWAY
SOUTH BOSTON, MASS.

A. J. NAMAKSY
Real Estate & Insurance
409 W. BROADWAY
South Boston, Mass.
Office Tel. AN 8-0948

Ketvirtis & Co.
—JEWELERS—
Laikrodžiai-Deimantai
Papuošalai
Elektros Prietaisai
Rūpestingai taisome laikrodžius, žiedus, papuošalus
379 W. BROADWAY
SOUTH BOSTON
Tel AN 8-4649

Flood Square Hardware Co.
Savininkas N. J. ALEKNA
628 EAST BROADWAY
SOUTH BOSTON, MASS.
TELEFONAS AN 8-4148
Benjamin Moore Dažai
Popieros Sienoms
Stiklas Langams
Visokie reikmenys namams
Reikmenys plumberiams
Visokie geležies daiktai

NAUJAS 1962 J. M. AUTOMATIŠKAS ALIEJAUS KROSNIS SU VISO AMŽIAUS GARANTIJA

Į PILNĄ ĮRENGIMĄ ĮEINA: NACIONALINIAI GARSI J. M. KROSNIS SU TERMOSTATU • MASTER RELAY • HI-LIMIT CONTROL • COMBUSTION CHAMBER • ELEKTROS SUJUNGIMAI • 275 GALIONŲ ALIEJAUS TANKAS IR • DARBAS UŽ

Aukšto Spaudimo

SPECIALIAI ŽEMĄ KAINĄ

$269.

24 Valandų aptarnavimas

FORTUNA FUEL CO.
45 Dorset St., Dorchester, Mass.
GEneva 6-1204

Trans-Atlantic Travel Service
Bilietai lėktuvais ir laivais, parūpina viešbučių užsakymus, padeda sutvarkyti kelionei reikalingus dokumentus į visas valstybes.
Tose Pačiose Patalpose
DIDŽIAUSIA SIUNTINIŲ PERSIUNTIMO ĮSTAIGA NAUJOJOJ ANGLIJOJ
GLOBE PARCEL SERVICE, Inc.
390 West Broadway, So. BOSTON 27, Mass., Tel. AN 8-8764
Persiunčiame Jūsų sudarytus siuntinius į LIETUVĄ ir VISAS kitas Rusijos valdomas sritis.
Iš naujų rūbų, avalynės, medžiagų, maisto, vaistų ir kitko. Visas išlaidas ir SSSR muita apmoka siuntėjas.
MEDŽIAGAS, ODAS IR KT. GALIMA PIRKTI SAVIKAINA MŪSŲ ĮSTAIGOJE. PRAŠYKITE MŪSŲ KATALOGŲ!
Iš tolimų siųskite siuntinius mūsų viršuj nurodytu adresu. Įdėkite daiktų sąrašą ir aiškius siuntėjo ir gavėjo adresus. Mes, siuntinį perpakavę, pranešime Jums, kiek kainuoja persiuntimas.
Atsiusti paštu siuntiniai paruošiami greičiausiu laiku.
Dabar galima siųsti iki 44 svarų paketus, jei siunčiamieji daiktai tel. pa dežėje, kurios dydis yra 15 x 15 x 12 colių. Oro paštu galima siųsti iki 22 svarų siuntinius
ĮSTAIGA LIETUVIŠKA, KREIPKITĖS LIETUVIŠKAI
Visi siuntėjai įsitikino, kad mūsų įstaiga greičiausiai patarnauja ir persiunčia siuntinius. SIUNTINIAI APDRAUSTI.
Siunčiame su INTURISTO įgaliojimais.
Siuntiniai priimami kasdien nuo 9 iki 5 val. vak., ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 7 val vak. ir šeštadieniais nuo 8 ryto iki 2 val. po pietų.
VEDĖJAS: JONAS ADOMONIS

℞ The Apothecary
LIETUVIŠKA TIKRA VAISTINĖ
Parduodame tiktai vaistus, išpildome gydytojų receptus ir turime visus gatavus vaistus.
Jei reik vaistų — eikit į lietuvišką vaistinę.
Sav. Emanuel L. Rosengard, B. S., Reg. Pharm.
382 a W. Broadway, tarp E ir F gatvių, SO. BOSTON.
Telefonas AN 8-6020
Nuo 9 val. ryto iki 8 val. v., išskyrus šventadienius ir sekm.